Informativno-političko glasilo

Bunjevačke Novine

www.bunjevci.net

Subotica, maj 2020. - Godina XVI - Broj 179 - Cina: 50 dinara

ISSN 1451-2505

Počela proslava nacionalnog praznika:

Blagoslov žita u Lemešu

Bunjevački Nacionalni Savet

Национални савет буњевачке националне мањине
Nacionalni savet bunjevačke nacionalne manjine
National Council of the Bunjevac Ethnic Minority

Slušajte radio emisije na bunjevačkom jeziku

„Bunjevačka rič"

Radio Subotica (104,4 MHz) nediljom od 9,30 sati

„Subotica na bunjevačkom"

Radio Subotica (104,4 MHz) subotom od 9,45 sati

„Radio Spektar"

Treći program Radio Novog Sada (100 MHz) petkom od 14,15 sati

Slušajte „Bunjevački radio"

www.boc.rs

Gledajte TV emisiju na bunjevačkom jeziku

„Spektar"

Radio-televizija Vojvodine, drugi program, nediljom od 17,30 sati

Pratite nas na internetu

www.bunjevci.net

Bunjevački nacionalni praznici:

2. februar, *Dan Velikog prela*

23. februar, *Dan osnivanja prvog Nacionalnog savita*

15. avgust, *Dan Dužijance*

25. novembar, *Dan Velike narodne skupštine Srba, Bunjevaca i ostali Slovena*

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA

PODVIKUJE BUNJEVAČKA VILA
IZ OBLAKA RAŠIRILA KRILA,
OJ BUNJEVČE PROBUDI SE SADA
STAREŠINO SUBOTICE GRADA.

MENE MATI UČILA PIVATI
PIVAJ SINE DA BUNJEVCI ŽIVE,
NEK NAM ŽIVI NAŠA MILA BAČKA,
TAMBURICA, PISMA BUNJEVAČKA.

NE ZOVEMO SAMO BOGATAŠE
VEĆ I DRUGE STANOVNIKE NAŠE,
JA SAM SINAK SUBOTICE GRADA
NE DAM VIŠE DA MOJ NAROD STRADA.

BUNJEVAČKA SVEČANA PISMA

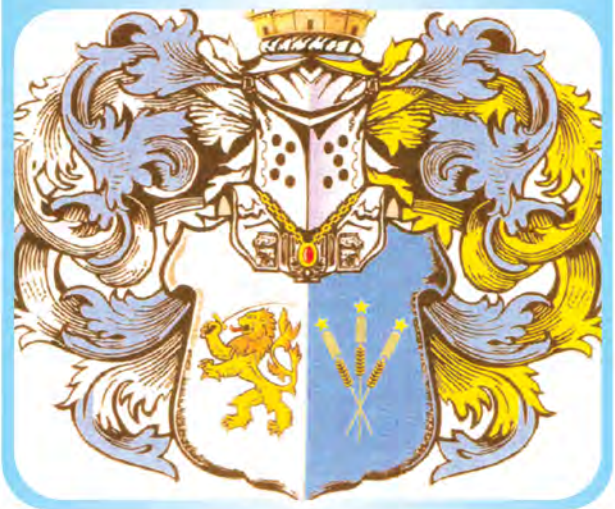

OSNIVANJE I FUNKCIONISANJE NIU „BUNJEVAČKOG INFORMATIVNOG CENTRA" POMOGLI

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE

POKRAJINSKI SEKRETARIJAT ZA INFORMACIJE AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINA

Informativno-političko glasilo
BN Bunjevačke Novine

Informativno-političko glasilo bunjevačke nacionalne manjine
Godina XVI Broj 179
Maj 2020.
Cina 50 dinara
Izlazi prve nedilje u misecu

Izdavač:
NIU „BUNJEVAČKI INFORMATIVNI CENTAR" - Subotica

Osnivač izdavača:
NACIONALNI SAVET BUNJEVAČKE NACIONALNE MANJINE

Direktor NIU „BIC":
Boris Bajić

Glavni i odgovorni urednik „Bunjevački novina":
Nikola Stantić

Redakcija:
Nikola Stantić (novinar i lektor)
Ksenija Stojičić (gradska hronika)
Tamara Babić (kultura)
Stanislava Lutkić (Sombor)
Siniša Tikvicki (on-line izdanje)

Stalni saradnici:
Ana Vojnić Kortmiš, Tihomir Kujundžić Matković, Nikola Ostrogonac, Eva Kovač Pečkai

Tehnički urednik:
Nikola Stantić

Fotografija:
Nikola Stantić

Naslovna strana:
Blagoslov žita u Lemešu

Adresa:
Trg cara Jovana Nenada 15/2,
24000 Subotica
Telefon/fax: 024 523-505
e-mail: bic@bunjevci.net

Štampa:
Rotografika Subotica

Tiraž:
1.000

Dizajn:
Studio Trid Beograd

Distribucija:
„Press international" - Novi Sad,
„Centrosinergija" d.o.o. Novi Beograd

List je upisan u Registar javnih glasila Agencije za privredne registre Republike Srbije pod registarskim brojem: NV000430
COBISS SR-ID 133482759

CIP - Katalogizacija u publikaciji Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
659.3(=862)

Rič urednika

Poštivana čeljadi,

Iza nas je još jedan misec proveden u vanrednom stanju zbog pandemije korona virusa u čitavom svitu. Ipak, iako je situacija vanredna, svi smo se trudili, nuz ograničenja koja moramo poštivat, ostat što aktivniji. Tako smo pripravili i ovaj broj „Bunjevački novina" u kojem nema tušta divana o događanjima u zajednici, jel su i bila ritka, al smo zato pripravili niz priloga koji će vam, nadamo se, bit zanimljivi.

Iza nas je Uskrs. Proslavili smo ga takođe u drugačijem okruženju, moždar s manje nama dragi čeljadi, al se vridnosti Uskrsa ne minjaje i ne zavise od tog koliko je čeljadi za astalom, neg samo od onog što nosimo u nama. Tako je i sa svima u ovo vrime, a čini se kako teška situacija pokaže tačno ono što nosimo u sebi.

Blagoslovom žita u Lemešu počelo je i obilužavanje nacionalnog praznika Bunjevaca „Dana Dužijance". Istina, bilo je to malo drugačije neg što smo navikli, al opet s istom idejom, s iskrenom molbom Bogu da zaštiti žitna polja, a i sve nas. Tako će, po svemu sudeć, bit održan i dio naredni manifestacije. Način obilužavanja biće prilagođen aktuelnoj situaciji, u zavisnosti od mira koje budu u određenom momentu aktuelne.

U neobičnom okruženju i dica završavaje škulsku godinu, al se čini kako se o njima dosta vodilo računa. Tako je i u bunjevačkoj zajednici di su uspili obezbidit dici što više sadržaja za učenje bunjevačkog. Plod je to dobre sarad-nje dice, njevi roditelja, pridavača, članova Savita, al i medija.

Strana 4

Strana 6

Strana 7-8

Strana 9

Strana 16

Strana 19

Sadržaj

4-5
Nema priprike za čuvanje običaja
6
Pripravljanje za novu škulsku godinu
7-8
Spremni za pofale i kritike
9
Na Radio Subotici 500 puti
14-15
U svakom zlu triba nać štogod dobro
16
Višestruki ispit zrilosti
17
Internet okupio porodicu
18
Prognoza koja ritko omane
19
Folklor priko aplikacije

Ako i vi želite da vam poštaš svakog prvog u misecu donese „Bunjevačke novine" pritplatite se na nji.
Godišnja pritplata je 600 dinara (sa ptt troškovima).
Platit možete na naš tekući račun: 200-2642360101825-19 (Poštanska štedionica)
sa naznakom za pritplatu.
Godišnja pritplata za inostranstvo je 20 evra.
Posli uplate nazovite nas kako bi upisali vašu kućnu adresu: 024 523-505

BLAGOSLOVOM MLADOG ŽITA ZAPOČO PROGRAM OBILUŽAVANJA „DANA DUŽIJANCE 2020.”

Nema priprike za čuvanje običaja

Nuz poštivanje mira nadležni, dan uoči Svetog Marka obavljen je blagoslov žita u Lemešu, s čim je započo i ovogodišnji program proslave nacionalnog praznika Bunjevaca, Dana Dužijance. Zatečeno vanrednim stanjom, činu posvećivanja prisustvovali su samo velečasni **Antun Egedi**, te organizator i domaćin **Stipan Budimčević**, pridsidnik Bunjevačkog kulturnog centra „Lemeški Bunjevci”.

Zbog zabrane okupljanja ove godine je izostalo misno slavlje u Crkvi rođenja Blažene Divice Marije u Lemešu, te procesija do žitnog polja. Međutim, blagoslovljen je obavljen, skromno i ponizno, nalik kadgodašnjim blagoslovima koji su bili rezervisani za porodice. Tom prilikom domaćin je pročito kraći tekst o Marku evanđelisti, dok je svećenik, okrećajuć se na sve četri strane svita, obavio obred posvećivanja.

Na taj način, poslata je poruka kako se od običaja i njevog čuvanja ne odustaje ni u vanrednim okolnostima.

– Došli smo ode na njivu, na usiv žitni, zafalit se Bogu za, zasad lip i napridan usiv, a Svetog Marka da molimo za dobar rod. Naravno, ove godine je taka situacija zbog pandemije, blagoslov je obavljen bez prisustva većeg broja svita, pa je i moja priporuka svima nek ostanu kod kuće – kazo je posli bagoslova domaćin Stipan Budimčević, te naglasio kako se Lemešani i Čonopljani lagano pripravljaje i za nastavak proslave praznika, jel će u cilokupnom programu ovogodišnjeg Dana Dužijance, BKC „Lemeški Bunjevci” učestvovat s više manifestacija, počev od pripravljanja za praznik kroz sekciju slamarstva.

– Nuz to, pripravljamo misu zafalnicu za Dužijancu u Lemešu, al i Dužijancu u Čonoplji, di

O SVETOM MARKU EVANĐELISTI

Sveti Marko evanđelista autor je jednog od četiri evanđelja. Ne znamo tušta o njegovom životu, al se zna da je putovo ko pratilac Pavla i Barnabe na Pavlovom prvom misijskom putovanju. Pridanje kaže: napustivši Pavla otputovo je u Rim sa Sv. Petrom i ko Petrov saradnik napiso svoje evanđelje prema Petrovom kazivanju.

Njegovo pisano dilo divani o njemu ko o odličnom narodnom pripovidaču. On pripovida događaje iz Isusovog života jasno, a zaustavlja se i na vrlo dragocinim pojedinostima koji kod drugi evanđelista ne susrićemo, ko što j opisivanja Isusove čovičje strane (samo Marko donosi zgodu o Isusovu gnevu, gorčini, zgražanju; samo on donosi Isusovu molbu za učenike, uzdiše i vapi Ocu; ljubi dicu...).

Prema legendi, dok je propovido evanđelje duž obale Jadrana, snažna oluja zavatila mu je lađu i natirala je med otočiće i sprudove. Tu mu se ukazo anđo i kazo: „Na ovim lagunama izrast će velik grad tebi na čast.”

Sv. Marko je tako posto zaštitnikom Venecije, a grad je usvojio njegov simbol za svoj grb.

Prema pridanju, Marko je delovo na jadranskoj obali, u Libiji i Aleksandriji, di je došo oko 65. godine i osnovo kršćansku zajednicu. Ko biskupa Aleksandrije napadaje ga na oltaru neprijateljski raspoloženi stanovnici, vežu ga oko vrata i tako vuku dok nije umro. To je bilo 25. aprila 68. Nevrime je spričilo ubice da ga spale, njegovo tilo ostalo je netaknuto, a kršćani ga zakapaju.

Njegove kosti pronašli su 828. mletački trgovci i prineli ji u Veneciju. Posto je zaštitnikom grada i Mletačke Republike, a Mlečani su mu izgradili veličanstvenu baziliku, kako je anđo navistio u prithodnoj legendi, odnosno katedralu Sv. Marka. Prema legendi, jedan je zidar pri gradnji pao sa skele, al je molitvom Sv. Marku osto nepovriđen. Zbog tog je Sv. Marko zaštitnik zidara. Sv. Marko se na slikama prikaziva s krilatim lavom kako piše, jel on naglašava snagu uskrsnuća i savladavanja smrti. Zaštitnik je i fiškala, građevinski radnika, zidara, caklara, pletača košara, notara i pisara, zatvorenika i Egip-ta. Molimo mu se protiv nevrimena, te za dobro vrime i dobru žetvu.

ćemo svi zajedno, i Lemešani i Čonopljanci, prisustvovat misi zafalnici u čonopljanskoj crkvi i s tim privest kraju obilužavanje žetveni svečanosti u našim mistima – objašnjava Budimčević.

Skromniji početak obilužavanja ovog nacionalnog praznika navodi na pitanje kako će ostale manifestacije bit organizovane, posebno one masovnije. Iz Bunjevačkog nacionalnog savita kažu kako će ovogodišnji program po svemu sudeć bit drugčiji od prithodni godina, al će se svakako trudit obilužit pripoznatljive manifestacije u skladu s priporukama nadležni.

– Biće ovo jedna neobična Dužijanca, u svakom slučaju. Što se Savita tiče, spremni smo da to bude ko prithodni godina, i bolje, učimo na svojim pogriškama i bolje se organizujemo svaki put. Kako će sve na kraju izgledat, odrediće virus i sve što ga prati. Način na koji je posvećeno žito mož bit vodilja i za ostale programe. Možemo i cilu Dužijancu samo simbolički proslavit, a s druge strane, možemo i u punom kapacitetu, sve u zavisnosti od tog kako će se stvari krećat i razvijat. Al bez obzira koliko je teško i koliko je ovo velik izazov za sve, mi mu se moramo prilagođavat, a tako i naše običaje. Tako je ovog puta, Dužijanca započela simbolično, al nuz uzdanje u Boga kako će bit bolje – kazala je povodom početka programa proslave Dana Dužijance pridsidnica Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine **dr Suzana Kujundžić Ostojić**.

Ukoliko to okolnosti budu dozvolile, naredna manifestacija iz programa Dana Dužijance biće održana u Maloj Bosni na Svetog Ivana Cvitnjaka.

N. S.

SAOPŠTENJE SAVEZA BAČKIH BUNJEVACA

Ovira potpisa nepotribna

Iz Saveza bačkih Bunjevaca stiže saopštenje koje prinosimo u cilosti, a potpisiva ga **Mirko Bajić**, pridsidnik SBB-a.

„Zbog prisutne pandemije korona virusa, proglašenjom vanrednog stanja, obustavljene su sve izborne aktivnosti, pa i prikupljanje i ovira potpisa podrške za liste. Sasvim je izvesno kako će po ukidanju vanrednog stanja, izborne aktivnosti bit nastavljene sridinom maja. Sigurni smo da neće bit problema postignit sporazum oko načina izborne kampanje tako da se kampanja prilagodi uslovima, al ostaje ogroman i neprimostiv problem, naročito za političke stranke koje pretežno deluju na lokalu, ko što je Savez bačkih Bunjevaca, a to je ovira potpisa podrške za liste kod javni bilužnika. Ovaj problem biće naročito izražen za lokalne izbore, jel se moraje oviravat hiljade potpisa širom Srbije u uslovima kad će posli ukidanja vanrednog stanja sasvim izvesno ostat nike mire u opticaju, a ostaće i stra, naročito kod stariji birača, čime će bit ugrožen izborni nastup, posebno na lokalnim izborima, mnogi politički stranaka, a naročito stranaka nacionalni manjina.

Pridlažemo:

Nek se za proglašene lokalne izbore, kad se nastave izborne aktivnosti po ukidanju vanrednog stanja, utvrdi stav:

- Nek se za podršku izbornoj listi političke stranke upisane u registar politički stranaka, el koalicije politički stranaka upisani u registar politički stranaka, za lokalne izbore u daljnjoj proceduri ne vrši pojedinačna ovira potpisa kod javni bilužnika.

- Nek se autentičnost potpisa podrške garantuje izjavom podnosioca liste, pod punom krivičnom odgovornošću.

Na ovaj način omogućilo bi se registrovanim političkim strankama, koje već samim činom registracije imaje 10.000 ovireni potpisa, odnosno 1.000 kad su u pitanju stranke nacionalni manjina, ukoliko to žele, nesmetana pridaja liste za lokalne izbore u gradovima i opštinama u Srbiji i u nastalim okolnostima”, stoji u saopštenju koje stiže iz SBB-a.

SBB

SAVEZ BAČKIH BUNJEVACA

ANKETIRANJE ZA UPIS NA IZBORNI PREDMET BUNJEVAČKI JEZIK BIĆE OBAVLJENO KAD I KAKO KAŽU NADLEŽNI

Pripravljanje za novu škulsku godinu

Segment obrazovanja na bunjevačkom jeziku, za koji je tradicionalno vezano ovo vrime, odnosi se na anketiranje učenika koji žele ovaj izborni predmet pohađat u narednoj škulskoj godini. Međutim, vanredno stanje u državi zateklo je i ovaj dio, a s obzirom na to da su i đaci i roditelji navikli da se anketiranje radi u ovo vrime, iz Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine obavištavaje kako će anketiranje bit obavljeno, te će se predmet bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture nać i u planu nove škulske godine od jeseni. Jedina je nepoznanica kad i na koji način će anketiranje bit obavljeno.

Novina se odnosi i na činjenicu da s novom škulskom godinom započima još jedna etapa kad je rič o ovom predmetu. Naime, od škulske 2020/2021. godine, on će se moć izučavat i u gimnazijama te sridnjim stručnim škulama u Subotici.

– Iz tog razloga, pozivam sve koji sad završavaje osmi razred nek se upišu na ovaj izborni predmet. Prija tog im želimo srićan završetak osnovnoškulskog obrazovanja upis u onu sridnju škulu koju žele – poručiva tim povodom **dr Suzana Kujundžić Ostojić**, pridsidnica NSBNM, te dodaje kako je u Savitu u toku praćenje svega što je potribno za taj proces obrazovanja nuz pripremu nastavnog kadra, te kako svi poslovi i planovi teku u skladu s trenutnom situacijom.

Na izborni predmet bunjevački jezik moće se upisat učenici svi razreda sridnji stručni škula, dok će u gimnaziji to moć učinit samo učenici prvi i drugi razreda.

– Ta razlika postoji zbog zakonskog dila koji se odnosi na ažuriranje planova i programa, koji se sukcesivno unose godinu po godinu. Da smo ranije imali ovaj predmet u gimnaziji, to ne bi bio problem, a pošto da sad uvodimo, neće ga moć upisat treći i četvrti razredi. Zasad važi ovo pravilo, što ne znači da će na jesen situacija bit ista – dodaje pridsidnica Savita, koji je cio poso oko uvođenja bunjevačkog jezika u sridnje škule dočeko spremno.

Divaneć o novoj etapi u obrazovanju na bunjevačkom jeziku namiće se pitanje nastavnog materijala, kako za sridnje škule tako i za završetak izrade udžbenika za osnovnoškulski nivo.

– Materijal za pridavače za sridnje škule, sa razrađenim planom i programom od prvog do četvrtog razreda je završen. Kad on proće bar jednu generaciju od prvog do čevrtog razreda i kad vidimo kako se ponaša u nastavi, pristupićemo i pisanju udžbenika. Sve prija tog čini nam se prirano, jel je neophodno vidit kako se program ponaša u nastavi – objašnjava dr Suzana K. Ostojić te dodaje kako je izrada udžbenika za peti i šesti razred zbog cile situacije stala, al očekivaje skori poziv za nastavak. Nuz ovaj udžbenik iće i cd dodatak koji će bit od velike pomoći pridavačima, al i učenicima. Posli tog, ostaje izrada udžbenika za sedmi i osmi razred čime bi se kompletiralo osnovnoškulsko obrazovanje.

Suzana Kujundžić Ostojić tokom takmičenja u deklamovanju

Novom pristupu u sistemu obrazovanja putom mali ekrana poslidnje nedilje aprila priključila se i bunjevačka zajednica. Naime, dio emisije „Spektar" naminjen je upravo đacima koji u svojim škulama pohađaje izborni predmet bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture, a oni i dalje u dogovoru sa svojim pridavačima, putom internet komunikacije, dostavljaje svoje domaće zadatke i na taj način nastavljaje s ovim dilom osnovnoškulskog obrazovanja.

– Još smo na početku situacije tražili kaki vid tv nastave. Važnost maternjeg jezika jeste u tom da je on u svakoj situaciji nuz nas, pa onda i nuz dicu. Dio emisije koji se odnosi na nastavu samo je dopuna svemu onom što oni već svakako imaje. Dica rade priko viber grupa, al će ovo bit edukativni sadržaj koji ji neće opterećivat. Svisni smo sitacije i sadržaja koji moraje usvojit na neobičan način. Osmake očekiva prijemni, sve smo imali na umu, jedan kraći sadržaj koji će pratit nastavu. Sa željom da ovo traje sve kraće i da se sve prija vratimo normalnom životu – kazala je pridsidnica Savita na ovu temu.

Na kraju, al ne manje važna je ekskurzija za učenike, koja je planirana za kraj ove škulske godine. Naime, ona zbog trenutne situacije neće bit održana u junu već u septembru, a na izlet će bit pozvani i svi oni učenici koji sad završavaje osmi razred i u septembru će već bit u sridnjoškulskim klupama.

– Odluka je pala za kraj avgusta jer postoje naznake kako bi se virus mogo ponovit na jesen. Gledamo to izbignit i ipak dici pružit širine, a taj izlet bi posli svega svima dobro došo – zaključiva na kraju dana pridsidniva Bunjevačkog nacionalnog savita.

N. S.

ĐACI KOJI UČE BUNJEVAČKI DIO NASTAVE PRATE I PRIKO TV EMISIJE „SPEKTAR”

Spremni i za pofale i za kritike

Aktuelna zdravstvena situacija imala je velik uticaj i na dicu, odnosno njevo škulovanje. Vrtići, osnovne i sridnje škule, ko i fakulteti, zatvorili su svoje učionice, a nastava se priselila na internet platforme, društvene mriže i TV kanale. Iako je bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture izborni predmet, pridavači, ko i nadležni u Nacionalnom savitu bunjevačke nacionalne manjine potrudili su se da dica ne budu zakinuta. Pridavači su redovno održavali kontakt s učenicima, koristeć onlajn platforme, dio sadržaja je postavljen na internet sajt www.bunjevci.net, a potom je i u okviru TV emisije „Spektar” na Radio-televiziji Vojvodine odvojen prostor za lekcije bunjevačkog.

– Zafaljivam se RT Vojvodine što nam je omogućila plasiranje obrazovni sadržaja putom TV programa i to u našoj emisiji na bunjevačkom, „Spektar”. Zafaljivam se na saradnji i urednici emisije „Spektar”, Nataši Stantić, koja je uspišno i profesionalno uredila priloge, da to bude na korist bunjevačkoj zajednici i svima ostalim koji su zainteresovani – divani na početku razgovora za „Bunjevačke novine” **Mirjana Savanov** koja je i pripravila prezentacije kroz koji se nastava odvija, pa nastavlja:

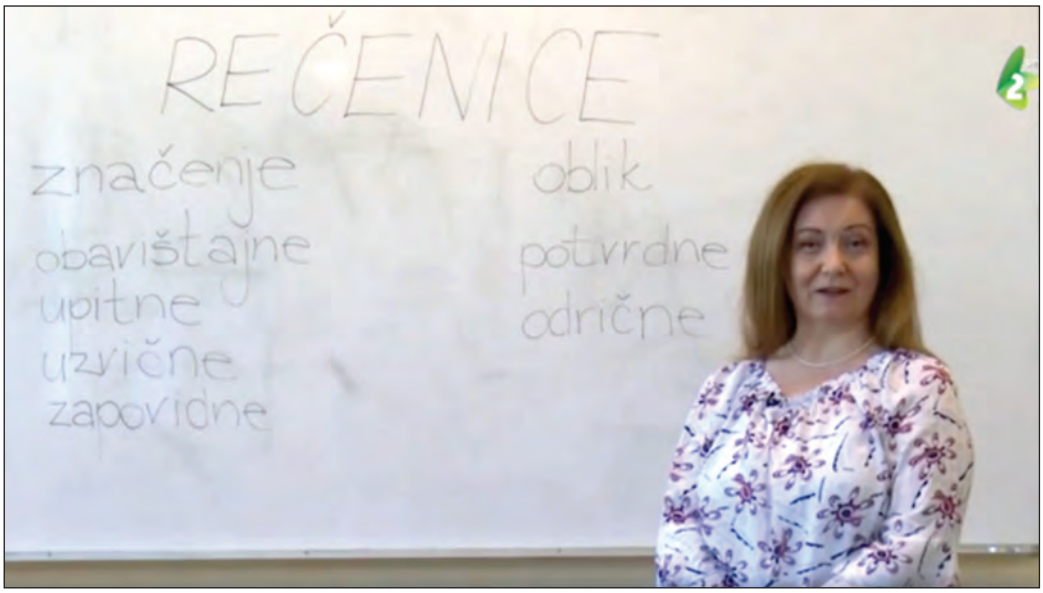

Do kraja maja u „Spektru” će bit emitovan nastavni sadržaj za osnovce: Mirjana Savanov

– Prilikom konsultacija s pridsidnicom NSBNM dr Suzanom Kujundžić Ostojić, ideja je proistekla iz potribe održavanja kontinuiteta u nastavi bunjevačkog i realizovanja nastave bunjevačkog na daljinu. Nastava bunjevačkog se svakako realizuje na daljinu pomoću ponuđeni onlajn platformi za obrazovanje, a TV lekcijama smo upotpunili i obogatili nastavu bunjevačkog. Materijal za nastavu na našem sajtu ima takođe višestruku korist. Emitovanje TV lekcija je korisno za ponavljanje i utvrđivanje gradiva i učenje novog. Učenici na ovaj način mogu čut izgovor bunjevački riči i konstrukciju bunjevačke rečenice. Ovo je još jedan dokaz kako je bunjevački jezik živ i primenjiv u nastavi.

TV sadržajima su obuvaćeni bunjevački jezik (gramatika i pravopis), književnost, jezička kultura i elementi nacionalne kulture.

– Iz gramatike je planirano i realizovano ponavljanje vrste riči i vrste rečenica po značenju i obliku. U okviru jezičke kulture učenici su dobili mogućnost proširit jezički fond ponuđenim bunjevačkim ričima. U okviru književnosti obrađene su narodne umotvorine i groktalice, bunjevačke, lirsko-epske pisme. U elementima nacionalne kulture takođe su pridstavljene groktalice, onaj dio koji se odnosi na tradiciju i pridstavljena su bunjevačka imena i prizimena ko i bunjevački običaji na Dove. Pripravljeno je ukupno šest lekcija koje su pridstavljene u TV programu kroz obrazovne sadržaje – divani Mirjana Savanov, pa naglašava:

– Lekcije su u skladu s Pravilnikom i programom nastave i učenja.

Naravno, kompletan program nije mogo stat u format emitovanja, al je svaki minut korisan za dicu.

– S obzirom na vrimensko ograničenje priloga, koji mož trajat do 15 minuta, moram naglasit kako je bilo nemoguće obuvatit sve etape nastavnog časa te su zbog tog TV lekcije pridstavljene ko obrazovni sadržaji što zapravo i jesu. No, brez obzira na vrimensko trajanje, sadržaji su obimni, raznovrsni i zanimljivi. Naminjeni su učenicama od 1. do 8. razreda, za svakog štogod ima. Moram naglasit i to da lekcija „Groktalice” obuvaća uzrast od 4. do 8. razreda, a lekcija „Bunjevačka imena i prizimena” je naminjena 7. i 8. razredu.

Sav materijal tribalo je i pripravit, uokvirit u formu i vrimenski okvir.

– S obzirom na to da smo odjedared snimali po tri lekcije, tribalo mi je oko nedilju dana pripravit materijal. Olakšavajuća okolnost mi je što sam učitelj bunjevačkog, imam tušta pripravljenog materijala koji je rezultat rada trinajst škulski godina u nastavi bunjevačkog. Dosad sam održala tušta ugledni časova, pa materijala ima na

SADRŽAJ DO KRAJA MISECA

Kako saznajemo, sadržaj će bit emitovan do kraja miseca.

– Maja, 31. biće emitovana poslidnja lekcija, pošto pada baš na Dove, biće prikazani bunjevački običaji na Dove, kroz obrazovne sadržaje. Lično se nadam kako će se situacija stabilizovat.

pritek. Sve sam to iskoristila za TV lekcije. S obzirom na to da se način rada i učenje priko TV-a razlikuje od učenja u učionici s dicom, tribalo mi je prilagodit nastavni materijal trenutnim potribama. Uspila sam realizovat sve što sam planirala. Sve je uspišno urađeno zafaljujuć i stručnoj pomoći RTV-a, tačnije zafaljujuć urednici „Spektra".

Svaki poso nosi dosta izazova, a tako je i u ovoj sitaciji. Učitelji, nastavnici i profesori takođe nose veliku odgovornost u novonastaloj situaciji. Tako mora bit i u zajednici.

– Kad se prid nas postave određeni izazovi, moramo se stoički s njima uvatit u koštac. Ne smimo ustuknit, ni poplašit se. Potribno je naglasit kako je zdravo važno da svaki pripadnik bunjevačke zajednice pruži maksimum u onom što radi kako bi svoju zajednicu pridstavio u najboljem svitlu. Svojim radom, divanom i postupcima gradimo sliku kako o sebi tako i o zajednici kojoj pripadamo.

Naša sagovornica i dalje nema dileme da je s dicom najlipše radit u učionici, a da se u novoj „nastavi" rukovodila starim principima.

– Di god da se obraćamo dici moramo vodit računa kako divanimo i šta divanimo. Ako se mi lipo i pravilno izražavamo, i dica će isto tako. Tako da sam tokom snimanja najviše obraćala pažnju na informacije koje pružam, na izgovor bunjevački riči, na samu konstrukciju rečenica, jednom riči, cilj je bio obraćat se bunjevačkim jezikom tako nek to bude s jedne strane stručno i obrazovno u cilju sticanja znanja, a s druge strane nek bude na ponos bunjevačkoj zajednici.

Na kraju, al ne i najmanje važno, jesu utisci kolega, a najvećma dice.

– Učenici su zadovoljni i sviđa im se. Tušta tog znaje, a kažu da su tušta i naučili. Učenica 1. b razreda, Sara Gurinović, iz OŠ „Matija Gubec" je čak poslala i sliku na viber grupu za bunjevački, kako prati TV lekciju bunjevačkog. Posli ovi TV lekcija sigurna sam kako će i NSBNM i Odbor za obrazovanje dat mišljenje o ovim časovima i donet odluku o tom dal su našoj zajednici u ovakoj situaciji bili potribni ovaki sadržaji el nisu. Mislim da će se i Aktiv učitelja izjasnit o ovakom načinu učenja već na prvom slidećem sastanku. Roditeljima takođe triba dat priliku izjasnit se o potribi bunjevački TV lekcija – divani Mirjana Savanov, a na kraju podvlači:

– Spremna sam nosit se i s pofalama i s kritikama. Sve što radimo uvik se mož unapridivat, korigovat, usavršavat i dotiravat.

N. S.

VANREDNA SITUACIJA I VANREDNO ŠKULOVANJE BILI SU IZAZOV

Izuzetna saradnja sa roditeljima

Proglašenje vanredne situacije učiteljicu **Slađanu Marković Štetak** zateklo je na rekreativnoj nastavi na Tari. Gostovanje na Tari je prikinuto, a na putu do Subotice stigle su i poruke od koleginica kako kreće i nov način nastave.

– Iskreno, tušta sam razmišljala o tom kako će sve izgledat, kako ću se snać u novoj situaciji. Nisam imala iskustva s ovakvim oblikom odvijanja nastave. Bilo je tušta pitanja u tom momentu, al ne i odgovora. Brzo samo morala odlučit priko koje platforme ću morat radit. Kontaktirala sam roditelje, uzela mejl adrese i formirala „Google učionicu" priko koje smo počeli radit. Ko i na svakom početku, bilo je teško i za mene i za roditelje dok se nismo snašli – divani Slađana Marković Štetak o početnim danima.

No, kako je vrime prolazilo, sve je postalo lakše, a ima i elemenata koji su svakako dobri.

– Ono što mi se najviše sviđa kod ovakvog vida nastave na daljinu jeste potpun uvid u domaće zadatke dice i to što možem pratit kako napriduju. Teško je ostat u kontaktu s dicom u ovakoj situaciji, al smo se mi dobro organizovali putom viber grupa, mejl adresa i „Google učionice". Moram pofalit izuzetnu saradnju s roditeljima dice koja uče bunjevački jezik. Bili su zdravo velika podrška u ovim uslovima rada. Dica su, inače, otvorena za saradnju, vridno rade i prate uputstva koja dobijaje. Zaista se trudim, i ja i sve moje kolege, dici pružit dovoljno materijala nuz gradivo koje dobijaje.

Slađana Marković Štetak

Naravno, nuz dobre stvari, ima i mana.

– Velik nedostatak ovakog načina rada je odsustvo „žive riči" u radu s učenicima. Najbolje se svi osićamo kad smo u učionici i kad možemo zajednički radit i organizovat razne aktivnosti. Jedno je sigurno, dica ovakim načinom neće ostat zakinuta za one sadržaje koji su bili pridviđeni godišnjim planom rada.

Dileme oko povratka u škulske klupe više nema, bar ne ove škulske godine. Škule će do kraja 2019/20 bit zatvorene. A slideća...

– Nastava će bit završena krajom maja, a tako će i ocine bit zaključene. Naravno,postoji stra za početak nove škulske godine zbog mogućnosti vraćanja virusa, a i nastanka kaki novi. Nadam se kako ćemo na osnovu ovog iskustva bit spremni za ovaki vid nastave, ako se virus i vrati. Sigurno je i to da posli ovog virusa ništa više neće biti isto. Više ćemo vodit računa o sopstvenom zdravlju i higijeni, a i kontaktu s drugim ljudima. Iz svake situacije, pa i ovako teške, triba naučit štogod novo i postat jači – smatra naša sagovornica.

N. S.

UTISCI UČENIKA

Dica su se, čini se, lako privikla na novi vid nastave, a najvećma im, kako kažu, nedostaje društvo.

Tako Mia Kovačević, učenica 6. razreda OŠ „Ivan Milutinović" iz Male Bosne kaže kako više voli ić u škulu redovno, al joj ni ovako nije loše. Kako se to moglo i očekivat, najvećma joj nedostaju drugari iz škulski klupa.

Njezin vršnjak Dario Tikvicki nema zamirke na ovaku nastavu. Kaže kako mu se ovaki način rada baš sviđa i da su pridavanja zanimljiva. Naravno, drugari iz škule nedostaju i njemu.

EMISIJA „BUNJEVAČKA RIČ" PROSLAVILA LIP JUBILEJ

Na Radio Subotici 500 puti

Radio emisija „Bunjevačka rič", koja se emituje već petnajst godina, obilužila je u maju lip jubilej – 500. emisiju koja je emitovana na talasima Radio Subotice.

Kako kaže **Tamara Babić**, urednica emisije, koja je poso naslidila od prijašnji urednika **Stevana Nemeta, Jose Poljakovića, Nataše Stantić** i **Vanje Kolar**, bila je to jedna od prvi emisija na bunjevačkom. Emitovanje je počelo kroz saradnju s Radio-televizijom Vojvodine, a posli tog je pronađen i prostor za emitovanje na Radio Subotici, u mistu di Bunjevaca najviše i ima.

– Emisija na Radio Subotici iđe već deset godina, a značaj je velik, prija svega na nigovanju bunjevačkog jezika. Pratimo aktuelna dešavanja u bunjevačkoj zajednici, dotaknemo se uvik nigovanja bunjevački običaja, ko i tema vezani za zanimljive ličnosti i događaje kod Bunjevaca. Ovom emisijom želimo sačuvat sve ono što je ostalo vridno iz života Bunjevaca kadgod, i podsitit mlađu generaciju kako sačuvat običaje i kulturu koja je pod velikim uticajom savrimenog društva – divani Tamara Babić.

Svakako da su med prilozima i oni koji divane o istaknutim ljudima iz naše zajednica, onima koji rade štogod zanimljivo, tu su čeljad iz Subotice, Sombora, Novog Sada, Bajmoka, Lemeša, Čonoplje... Ima, naravno, ideja i za budućnost.

– Želimo da naša emisija bude što slušanija i da se zanimljivim temama približimo našim slušaocima koji nas prate svake nedilje. Prijaje nam pozitivne povratne informacija oko sagovornika i tema koje smo obrađivali tokom ovi deset godina emitovanja na talasima Radio Subotice. Trudimo se bit aktuelni oko događaja u bunjevačkoj zajednici. Trudimo se približit i mlađoj populaciji Bunjevaca koji se žele upoznat s običajima i kulturom. Naravno, nuz našu emisiju nezaobilazan je i muzički dio programa koji je sastavni dio ove emisije di se trudimo uklopit i muzičke numere s prilozima. Radeć dugi niz godina u standardnoj ekipi, želimo da ova emisija doživi i hiljadito izdanje na diku i ponos Bunjevaca koji su jedna od značajni nacionalni zajednica na nivou Grada Subotice – dodaje urednica emisije „Bunjevačka rič".

Tamara Babić

Emisijom se tušta bavio i **Mirko Bajić**, prvo ko direktor Novinsko izdavačke ustanove „Bunjevački informativni centar" di je emisija i rođena.

– Kad sam prija 10 godina došo na misto direktora NIU „Bunjevački informativni centar" zateko sam proizvodnju radio emisije „Bunjevačka rič" tako da je ona emitovana na Radio „Novom Sadu", na trećem programu, i praktično se nije čula u Subotici i Somboru. Dobro je da je ta emisija stvarana i razvijana. Prvi poso je njezino očuvanje, al i podizanje nivoa kako bi je Bunjevci mogli čut. To je urađeno u dogovoru sa Radio Suboticom, tad javnim preduzećom, nuz podršku gradskog budžeta. Stvorili smo onda i tim koji je radio na emisiji. To je odlično funkcionisalo sve dok nije donet Zakon o javnom informisanju, kojim je naložena privatizacija Radio Subotice, onemogućeno je budžetsko finansiranje, pa je i ova emisija došla pod znak pitanja – divani Mirko Bajić.

Problem je privaziđen tako što je emisija prišla pod okrilje privatne produkcije koja je nastavila radit i razvijat ovu, al i druge radijske emisije na bunjevačkom.

– Da bi to privazišli, a u potribi zadržavanja kontinuteta svi emisija na bunjevačkom, jedino što smo mogli je s privatizovanim medijom Radio Suboticom napravit ugovor s pozicijom nevladinog i privatnog sektora kako je to Zakon naložio. Formiran je „Bunjevački medija centar", a to preduzeće je priuzelo proizvodnju emisija, a u tom okviru su stvarani i novi sadržaji. Problemi su bili vezani za tehniku, radnike i sridstva. Uspili smo opravit odgovarajući studio, kadrovski problem je privaziđen saradnjom sa NIU „Bunjevački informativni centar". Finansijski problem postoji i dalje, on se privazilazi tako što se emisije jednim dilom finansiraje iz projekata, po konkursima. Ta sridstva su minimalna, i prilično nesigurna. NIU „BIC" daje podršku u razvoju ovog dila radijski emisija. Uspili smo održat kontinuitet radio emisija, a drago nam je što je emisija slušana i što je slušaoci pripoznaje.

Da će se svi i dalje trudit kako bi se razvoj elektronski medija nastavio, potvrdio je i nov direktor NIU „BIC" **Boris Bajić**.

– NIU „BIC" prid sobom ima ozbiljan zadatak, razvijat elektronske medije, nuz osnovni, izdavanje štampani medija „Bunjevačke novine" i „Tandrčak". Štampane medije sufinasira Pokrajina, al ona ne ohuhvataje finansiranje elektronski medija. Kako smo spoznali značaj elektronski medija, prija svega radija, imamo finansijsku podršku Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Trudimo se svojim angažovanjom omogućit proizvodnju i emitovanje radio emisija, finansijski i kadrovski pomažemo „Bunjevačkom medija centru" koji vrši produkciju radio emisija, i to dobro funkcioniše. Sridstva nisu dovoljna, al smo nuz veliko angažovanje cilog tima uspili sve uradit i nadamo se ostvarivanju kontinuiteta – kaže Boris Bajić.

Emisija „Bunjevačka rič" emituje se nediljom, na talasima Radio Subotice (104,4 MHz) od 9,30 sati, a jubilarna 500. emisija emitovana je 3. maja.

N. S.

SUBOTICA NA BUNJEVAČKOM – HRONIKA ZA APRIL

Mira na pridlog Mađarske

Državljani Srbije i Mađarske koji rade u susidnoj zemlji, odnosno obrađivaje zemlju i žive u zoni od 50 kilometeri, od 23. aprila mogu prilazit granicu. Ova odluka saopštena je posli susrita ministra spoljni poslova Republike Srbije **Ivice Dačića** i šefa mađarske diplomatije **Petera Sijarta** na graničnom prilazu Horgoš istog dana.

– Ova mera nije doneta samo za Mađarsku, već za sve zemlje u regionu sa kojima se graničimo, ali je pre svega doneta na predlog prijateljske Mađarske – kazo je ministar Dačić i dodo:

– Vlada Srbije je donela odluku da ćemo građanima koji se nalaze u ovom malograničnom pojasu, kako se to nekada zvalo, omogućiti da mogu slobodno da prelaze granicu. Istina, na ovim prelazima koji su trenutno otvoreni i to se odnosi na ljude koji žive do određene daljine, do 50 kilometara, koji rade na drugoj strani ili imaju svoju zemlju, svoju imovinu, imaju rođake, da jednostavno probamo da odvijamo život što je više moguće normalnije u odnosu na postojeća ograničenja koja postoje. Mađarska je nama mnogo pomogla i kada je reč o organizaciji povratka naših ljudi, mi smo zahvalni jer je letom mađarske Vlade petoro državljana Srbije evakuisano iz Maroka, takođe i mađarskim avionima do Budimpešte su vraćeni ljudi sa raznih destinacija širom sveta. I mi smo, kao i mađarsko Ministarstvo spoljni poslova i naše Vlade, ovih nedelja bili angažovani na letovima. Mi smo organizovali 37, 38 letova da rešavamo te urgentne probleme, ali ćemo svakako u narednom periodu ići na to da se naša avio-kompanija vrati normalnim i redovnim aktivnostima.

Mađarski ministar spoljni poslova i spoljne trgovine kazo je koji su uslovi potribni za prilazak:

– U malopograničnom saobraćaju su potrebna dva dokumenta. Jedan dokument koji potvrđuje da dotično lice živi na udaljenosti od 50 kilometara od granice i jedna potvrda poslodavca u kojoj se navodi da na drugoj strani obavlja neki posao takođe u zoni do 50 kilometara, ili, ako ima zemljište, dokument koji to dokazuje. Posebno se zahvaljujem gospodinu Ištvanu Pastoru, odnosno mađarskim poslanicima koji su nam predočili ovu tešku situaciju zbog ograničenja usled pandemije.

Peter Sijarto je kazo i kako je interes Mađarske imat zdrave i jake susede, pa je jedna od tema razgovora bila i ekonomija. Sijarto je dodo i kako mađarske kompanije, ko što su MOL i OTP igraje važnu ulogu u ekonomskom oporavku obadvi zemlje. Takođe je reko kako se nastavlja program ekonomskog razvoja Vojvodine, u koju je dosad uloženo 86 milijardi forinti, a koji podržava mađarska vlada, te se nastavljaje projekti obnove pruga Beograd-Budimpešta i Segedin-Subotica-Baja. Naredna tačka odnosi se na izgradnu gasovoda koji će kroz Bugarsku i Srbiju omogućit snabdivanje gasa i Mađarskoj. Prema ričima Sijarta ovaj projekat tribo bi bit završen s mađarske strane do oktobra.

– Da bi se omogućio oporavak privrede, Egzim banka je otvorila jedan kreditni okvir koji će omogućiti pomoć, odnosno kredite mađarskim firmama da ulažu u Srbiji, a da bi borba Srbije bila uspešna, mi smo Vladi Srbije dali zaštitnu opremu, a isto tako smo obezbedili opremu i Republici Srpsko – kazo je Sijarto.

Građanima koji ispunjavaje pomenute uslove za prilazak granice na raspolaganju su tri granična prilaza izmed Srbije i Mađarske: Horgoš-Reske, Kelebija-Tompa i Bački breg-Hercegsanto.

Izdvojena dodatna novčana sridstva za kupovinu prihrambeni proizvoda

Gradski štab za vanredne situacije je, na sedmoj vanrednoj sidnici dono naredbu kojom se nalaže Gradskoj upravi grada Subotice da izdvoji dodatna novčana sridstva u iznosu od 1.500.000 dinara koja će se opridilit za nabavku osnovni prihrambeni proizvoda koji će se u okviru paketa davat korisnicima penzija na teritoriji grada Subotice koji primaje penzije s najnižim iznosima. U naredbi, koju je potpiso komandant Štaba za vanredne situacije, gradonačelnik Bogdan Laban, Gradskoj upravi grada Subotice nalaže se i da utroši novčana sridstva u iznosu od 2.366.000 dinara i 250 evra, prikupljena na naminskim računima za uplatu dinarski i devizni donacija fizički i pravni lica za pomoć u borbi protiv epidemije virusa COVID–19, za nabavku osnovni prihrambeni proizvoda koji će se u okviru paketa davat korisnicima penzija na teritoriji grada Subotice koji primaje penzije sa najnižim iznosima.

„Otpočelo novo računanje vrimena"

Pridsidnik Saveza vojvođanskih Mađara **Ištvan Pastor**, dao je punu podršku svim mirama koje su od početka vanrednog stanja u zemlji priduzete u cilju smanjenja širenja zaraze korona virusom. Donošenjom novi mira s ponediljkom, 20. aprilom, otpočelo je novo računanje vrimena, nov period, smatra Ištvan Pastor. Nove mire posli šest nedilja borbe protiv pandemije korona virusa rezultat su svi napora uloženi u nju, kazo je Pastor:

– Pre svega moram da kažem da sam ubeđen u to da se Srbija kao država veoma efikasno i veoma uspešno prilagodila toj novonastaloj situaciji sukoba sa širenjem zaraze. Mislim da su veoma brzo preduzete mere, koje se odnose, pre svega, na nabavku neophodne opreme za odbranu, mislim da su veoma brzo i efikasno realizovane i mere u reorganizaciji i organizaciji odbrane sistema zdravstva, kao i odluke vezane za ograničenje normalnosti u životu zarad sprečavanja daljeg širenja virusa. Za to je sigurno trebala i stručna i politička hrabrost i mislim da je to neophodno podvući.

– Borba protiv virusa nije i ne sme biti političko pitanje, već zajednički interes – dodaje Pastor i nastavlja:

– Mi jesmo u tom prostoru učestvovali, ali nikad ne sa namerom sticanja dnevno političkih poena. Što se tiče našeg učešća u tom ukupnom poduhvatu, mislim da smo imali veoma značajnu ulogu vezanu za informisanje građana, pre svega u odnosu na informisanje na mađarskom jeziku, ne samo o virusu, nego generalno o novonastalim pravilima života, oko kojih je bilo puno pitanja i oko og-

raničenja kretanja, poljoprivrede i niza drugih situacija. Što se tiče pomoći starijim našim sugrađanima koji su imali veoma drastične mere ograničenja kretanja, mi smo angažovali grupu aktivista kao dela ukupnog društvenog napora kompatibilno sa ostalim elementima tog sistema. Imali smo 780 aktivista u tom procesu i imali smo negde oko 20 hiljada kontakta i zahteva da se pomogne našim sugrađanima i mislim da smo to veoma efikasno činili zajedno sa elementima sistema koji su građeni na nivou lokalnih samouprava na nivou socijalnih ustanova, karitativnih organizacija itd.

Pastor se osvrnio i na pomoć koja je nedavno pristigla iz Mađarske. U pitanju su dva šlepera sa zaštitnom opremom za doktore koji se u Kliničkom centru Vojvodine bore za živote najteže obolili:

– Pošto sam trebao da opredelim sadržinu i namenu pošiljke, molio sam da sadržina bude u skladu sa potrebom ovde i obavio sam konsultacije sa onima koji upravljaju procesom u Srbiji, molio sam da donacija bude upućena pokrajinskom Kliničkom centru – kazo je Pastor.

Pomoć romskoj zajednici

Socijalno ugroženim građanima iz romske nacionalne zajednice Pokrajinska Vlada obezbidila je pakete pomoći.

– Početkom aprila, Kancelarija za inkluziju Roma obratila se predsedniku Igoru Miroviću i Pokrajinskoj vladi sa molbom za humanitarnu pomoć za socijalno najugroženije romske porodice na teritoriji Vojvodine. Predsednik Mirović i Pokrajinska vlada su već nebrojeno puta pomogli romske porodice, tj. romsku zajednicu i onda kada je najpotrebnije i najvažnije. Tako se desilo i sada. Brzo i odlično su reagovali, ta pomoć je stigla iz Robnih rezervi u vidu prehrambenih paketa za 6.000 socijalno ugroženih romskih porodica – kazo je **Miloš Nikolić**, direktor Kancelarije za inkluziju Roma.

Nikolić je najavio i paket mira koji organizuje Kancelarija za inkluziju Roma:

– To su afirmativne mere, koje u praksi znače da, ako se otvori firma sa 100 radnih mesta, pet mora biti rezervisano za Roma ili Romkinju, naravno adekvatne stručne spremnosti. Od tada on više nije korisnik socijalne pomoći već poreski obaveznik i on je na taj način postao ravnopravan član ovog društva. To je jako važno. Napravili smo veliki korak u obrazovanju, sada zapošljavanju i stanovanju – naglasio je Nikolić i dodo kako je i Lokalna samouprava u bitnoj miri pomogla:

– Subotica je takođe napravila ozbiljan iskorak i ima odlične instrumente za pomoć romskoj zajednici. Zahvalio bih se zato gradonačelniku Subotice Bogdanu Labanu na velikoj pomoći, jer Subotica ima dva koordinatora, pet asistenata u nastavi, tri medijatora i usvojen Lokalni akcioni plan, u koji su ukalkulisane sve potrebe romske zajednice. To je zaista sjajan primer odnosa prema Romima.

Nastavljaju se radovi na izgradnji Akva parka na Paliću

Izgradnja Akva-parka na Paliću nastavlja se u punom kapacitetu, kazo je gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**. Prva faza radova je okončana, a u toku je druga faza radova koja podrazumiva kompletnu realizaciju projekta. Vridnost druge faze je oko 660 miliona dinara, a ukupna vridnost investicije, uključujuć i prvu fazu, iznosi štogod više od milijardu dinara. U pitanju je jedan od prioriteta Lokalne samouprave, dodo je gradonačelnik koji je obašo radove u utorak:

– Hteo bih ovom prilikom da se zahvalim izvođaču radova koji je za vreme ove epidemije pokušavao da radi i nijedan dan nije bilo „praznog hoda". Normalno u skladu sa vremenom koje je dozvoljavalo i onim zabranama kretanja, ali nismo stajali, radili smo. Od danas pa nadalje, siguran sam da ćemo ubaciti, što bi rekli ljudi, u petu brzinu i polako se vraćati u normalu – naglasio je Laban.

Gradonačelnik je gradilište obašo s direktorom „Park Palića" d.o.o. **Nebojšom Darabošom**:

– Radi se objekat i rekreacioni bazen uz termalni bazen, i radi se još jedan bazen i kula pored postojećih tobogana koji su već završeni u prvoj fazi.

Vlasnik priduzeća „Gemmax gradnja" iz Novog Sada **Danilo Bojović** izrazio je nadu kako će se radovi u narednom periodu nastavit i u većem obimu:

– Urađena je kompletna kanalizacija, urađena je kompletna hidrantska mreža, kompletne cevi za hidroizolaciju, i otprilike sada smo u fazi da polako izlazimo iz temelja. Nadamo se da ćemo pojačati svoje aktivnosti onoliko koliko dozvoljava procedura. Pridržavamo se svih mera na gradilištu – kazo je Bojović.

Projekat izgradnje Velnes centra zajednički finansiraju Vlada Srbije, Pokrajinska vlada i Grad Subotica.

Zelene pece opet na raspolaganju kupcima

Vlada Republike Srbije donela je odluku o otvaranju peca, čime su se posli misec dana stvorili uslovi za snabdivanje svežim voćom i povrćom, ko i drugom robom na ovaj način. Brojni sugrađani ovaku vist dočekali su sa oduševljenjom. Nakon što je odluka doneta, pristupilo se dezinfekciji peca koje su posli najdužeg policijskog časa dočekale i svoje prve kupce. Zelenac, Mlična, Teslina i Kvantaška peca pod nadležnosti „Subotičkih pijaca" i one u nadližnosti AD „Tržnice" na raspolaganju su kupcima, al nuz obavezne mire zaštite koje podrazumivaje nošenje maski i rukavica i pridržavanje mira socijalne distance.

Od 28. aprila otvoren je i robni dio Buvljaka. Gradski štab za vanredne situacije dono je i Naredbu kojom se dozvoljava privridnim društvima, drugim pravnim licima i priduzetnicima na teritoriji grada, obavljanje dilatnosti pružanja frizerski i kozmetički usluga, pedikira, manikira, usluga fitnes klubova i teretana, aktivnosti turski kupatila, sauna i parni ku-

patila, solarijuma, salona za mršavljenje, salona za masažu i drugi usluga nege, održavanje i ulipšavanje lica i tila kod koji je priroda dilatnosti pružanja usluge taka da zahtiva blizak kontakt izmed pružaoca i korisnika usluge, i korisnika usluge međusobno, ko i priređivači posebni i klasični igara na sriću. Pravna lica i priduzetnici mogu nastavit obavljanje dilatnosti navedene u prithodnom stavu pod uslovom da budu primenjene sve priventivne mire koje se odnose na spričavanje širenja zarazne bolesti COVID-19, a kojima se osigurava bezbidnost zaposleni i korisnika usluga – stoji u ovoj naredbi.

Ponovo je dostupna usluga nige u kući korisnicima usluge Službe „Otvorena zaštita"

Na osnovu inicijative gradonačelnika **Bogdana Labana**, al i na osnovu ukazani potriba naši najstariji sugrađana na teritoriji našeg grada ponovo je dostupna usluga nige u kući korisnicima usluge Službe „Otvorena zaštita" koju realizuje Gerontološki centar zafaljujuć kojoj će se pružat potribna pomoć starijima od 65 godina. Direktor Gerontološkog centra **Nenad Ivanišević** kazo je kako su se stvorili načini za vraćanje ove usloge koji ispunjavaje sve bezbidonosne propise i za korisnike i za zaposlene:

– Zahvaljujući gradu, ali i pokrajini i republici imamo dovoljan broj zaštitne opreme da možemo da za svaki teren obezbedimo posebnu zaštitnu opremu, druga važna stvar je da je vraćen gradski prevoz pa je prosto omogućeno da se organizuje rad Gerontološkog centra, i treća važna stvar je što je Vlada Republike Srbije odobrila nova zapošljavanje radnika, i na taj način mi smo dobili nove radnike, novo pojačanje koje je raspoređeno u domove i tako su oni ljudi iz otvorene zaštite koji su bili na ispomoći u domovima vraćeni svom poslu. Imamo tu sreću da smo nabavili i bicikl za zaposlene, dakle, kada je lepo vreme da ubrzamo, da se što više ljudi može obići. Očekujemo da usluga nege u kući koju pružaju medicinski tehničari i negovatelji bude uspostavljena bez većih problema na teritoriji celog grada.

U Domovima za stare zasad stabilno

Gerontološki centar u Subotici positio je **Predrag Vuletić**, pokrajinski sekretar za socijalnu politiku kako bi se informiso o stanju u ovoj ustanovi. Ovom prilikom on je istako kako je od 713 osoba zaraženi korona virusom u ustanovama socijalne zaštite, samo dvoje s teritorije Vojvodine. U pitanju su starica iz Doma za smištaj odrasli lica u Molu i zaposlena u Domu za duševno obolila lica „Othon" u Staroj Moravici:

– Kada je otišla, dakle pre vanrednog stranja na godišnji odmor žena je u jednom trenutku prešla granicu, bila u Republici Hrvatskoj i vratila se, bila u samoizolaciji 28 dana po preporukama. Naša naredba svima u sličnim situacijama pre povratka na posao bila je da ta lica budu testirana, pokazalo se da je pozitivna na covid 19, i samim tim ponovo se nalazi u samoizolaciji, tako da nije imala kontakt ni sa jednom zaposlenom osobom, ali ni sa jednim korisnikom. Kod starice je drugi test pokazao negativan rezultat i ona će se uskoro vratiti u dom – kazo je Vuletić.

Pravovrimenim mirama više od dvi stotine korisnika Gerontološkog centra danas se osića bezbidno, kazo je direktor Gerontološkog centra **Nenad Ivanišević**:

– Mislim da su svakako ključne mere bile te što smo mi hermetički zatvorili naše objekte, dakle, što niko od korisnika nije mogao da izlazi i što niko nije mogao da posećuje korisnike.To jeste vrsta socijalne distance koja nikome nije lako pala, ali ja mislim da je to ključna mera. Isto tako su ključne mere u radu sa zaposlenima gde smo im već 13. objasnili koliko je važno da nam prijave svaki slučaj, da nam prijave svaku tremperaturu, da nam prijave svakog srodnika koji dolazi iz inostranstva. Da se svi pridržavamo svih mera.

Iako je starijima od 65 godina omogućena šetnja mirama koje su donete, korisnici Gerontološkog centra nisu koristili ovu mogućnost jer centar nije dobio instrukcije za ovakvo ublažavanje.

Veterinarski zavod donirao sridstva za borbu protiv korona virusa

Veterinarski zavod Subotica doniro je sridstva u iznosu od 1,2 miliona dinara za pomoć u borbi protiv epidemije virusa COVID-19 gradu. U Gradskoj kući, gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban** primio je **Dragoljuba Milinkovića**, generalnog direktora Veterinarskog zavoda Subotica. Gradonačelnik Laban je izrazio zafalnost na izuzetno značajnoj donaciji:

– Među prvima su se javili i donirali gradu jednu od najvećih donacija i na tome im još jednom iskreno zahvaljujem. Sredstva će, svakako, biti utrošena za pomoć najstarijim sugrađanima i na saniranje onoga što nam je epidemija izazvala. Siguran sam da ćemo i ubuduće sarađivati, na opšte dobro svih građana Subotice, ali i njih, kao kompanije – kazo je Laban, dodajuć kako će Grad voditi računa o društveno odgovornim kompanijama koje su pokazale odgovornost u ovim teškim vrimenima.

– Takvim kompanijama ćemo pomoći, jer želimo da privredni ambijent funkcioniše na najvišem mogućem nivou, kako u našem gradu, tako i u celoj državi. Tu smo za svaku inicijativu i za svaku pomoć, jer nam je prioritet da se u našem gradu otvaraju nova radna mesta – kazo je gradonačelnik.

Dragoljub Milinković, generalni direktor Veterinarskog zavoda Subotica kazo je kako imaje veliku podršku novi vlasnika, Španske farmaceutske kompanije „Labiana", i da je ovaki potez bio očekivan od jedne društveno odgovorne kompanije koja postoji već 100 godina:

– Ja bih pre svega hteo da napomenem da je naša obaveza, tako smo smatrali da u ovakvim situacijama izađemo i ne samo budemo društveno odgovorni nego i da pokažemo da nam grad znači i da nekako i vratimo gradu jer Veterinarski zavod Subotica postoji u Subotici 100 godina, i mislim da je to nešto što nas opredeljuje da budemo među prvima i da budemo jedni od najodgovornijih. Nadam se da ćemo nastaviti sa ovakvim akcijama. Smatramo da će Grad najbolje iskoristiti ta sredstva jer ima najširu i jasnu sliku gde su najpotrebnija.

K. S.

IN MEMORIAM

Jelisaveta Kalajdžić

(1942-2020)

Dr Jelisaveta Kalajdžić rođ. Zidarević (78), redovna profesorka Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje u Novom Sadu i članica novosadskog Udruženja građana „Bunjevci" preminila je 19. aprila 2020. godine u Novom Sadu.

Bila je snažna ličnost, oblikovana u kršćanskoj kulturi ugledne somborske bunjevačke porodice Zidarević. Tokom školovanja, u okruženju sportistkinja gimnastičarki, izgradila je čvrstu volju u razvijanju lični kreativni potencijala i težnje za postizanjom opšte priznati takmičarski i profesionalni dostignuća. Ove crte ličnosti činile su okvir njezinog iskazivanja ko popularne, od studenata i kolega prihvaćene, voljene i uspišne profesorke i hrabre intelektualke u novosadskoj akademskoj sridini.

Rođena je u Somboru 1942. godine. Osnovnu i sridnju učiteljsku školu završila je u rodnom Somboru, a diplomirala je i stekla akademski stepen magistra nauka na poslediplomskim studijama Fakulteta fizičkog vaspitanja u Beogradu. Doktorat nauka stekla je na Fakultetu fizičke kulture Univerziteta u Novog Sadu 1992. godine. Na ovom Fa-kultetu izabrana je na katedri za antropomotoriku ko asistentkinja profesorke dr Marije Gajić s kojom je sarađivala do Marijinog penzionisanja. Na ovoj katedri je ostvarila uspišnu univerzitetsku karijeru od asistentkinje, i, posli sticanja zvanja doktora nauka, docentkinje i vanredne do redovne profesorke Fakulteta za sport i fizičko vaspitanje u Novom Sadu na kojem je 2007. godine penzionisana.

Bila je, draga i poštivana, aktivna članica Udruženja građana „Bunjevci" u Novom Sadu i članica uredništva novosadskog časopisa za kulturu, nauku i društvena pitanja Bunjevaca „Bunjevačkog prigleda". Redovno je uzimala učešća i bila divan domaćin na svim našim etnološkim skupovima. Ko i većina nas Bunjevaca, svoju vezanost za bunjevački zavičaj doživljavala je emotivno, sa suzama u očima. U svojem memoaru iz 2011. godine ona piše: „Prija dvi nedilje išla sam u moje rodno misto Sombor. Kad god tamo putujem čim ugledam dva tornja Nove crkve, pogled mi se otima u livu stranu, ne bil ugledala toranj male kapele Snižne Gospe na salašima „Čičovi „. Kapela je na briţuljku, a u podnožju je salaš mali. Davno, davno tamo bila nisam, al sićanja nisu izblidila i svaki put kad se vraćam iz Sombora obećam sebi da ću slideći put cigurno otić tamo. Nekad davno, krajom četrdeseti u prošlom viku provodila sam tamo divne dane ditinjstva... Šta reći, pa eto da sam plakala i prija dvi nedilje kad smo sili u auto i krenili kući... Imala bi vam još dosta divaniti, al ostaviću to za drugi put... sićanja neće nestat."

Jelisaveta Kalajdžić je bila etnički jasno orijentisana Bunjevka. Nije podnosila potcinjivanje i osporavanje prava na ravnopravan, autohtono izgrađivani razvoj Bunjevaca, a volila je i poštivala ideje i praktična nastojanja njeve emancipacije u Vojvodini. Nedostajaće svima nama i našim prijateljima s kojima dilimo prošlost i nadamo se zajedničkoj humanoj budućnosti.

Svima je, a posebno svojim sinovima, Bojanu i Srđanu, unucima i unukama, u poslidnjim misecima svojeg boravka med nama, uputila poruku koja otkriva njezinu ljudsku dubinu: „Želim vam svima da se volite, poštivate i uvik budete humani i pravični jedni prema drugima".

Prof. dr A. Raič

IN MEMORIAM

Ivica Šokčić – Šokac

(1958-2020)

U 61. godini života 28. aprila napuštio nas je Ivica Šokčić – Šokac, poznat bunjevački svirac koji je godinama uveseljavo naše sugrađane. Rođen je 1958. godine u Bajmaku, di je i završio osnovnu škulu, a potom je u Subotici završio sobraćajni smer u MESŠC-u.

Subotičanima, a i šire, bio je poznat ko svirac koji je četrdeset godina provo nuz muziku. Jedan od njegovi učitelja bio je poznati subotički tamburaš Lazar Malagurski. U mladosti je bio član KUD „Jedinstvo-Egyseg" iz Bajmaka i KUD „Matija Gubec" iz Tavankuta. Bio je bandaš gradske „Dužijance" 1977. godine. Godinama je sviro u „Timinoj bandi".

Bio je dugogodišnji saradnik u mnogim manifestacijama KUD „Bunjevka" iz Subotice kroz Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva, organizaciju prela i bunjevački pridstava, ko i BKC „Bajmok". Takođe, bio je aktivan u manifestacijama Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine.

Iza sebe je ostavio suprugu, dvoje dice i četvoro unučadi.

IN MEMORIAM

Zoltan Kujundžić

(1932-2020)

U Subotici je u 88. godini života, posli kratke bolesti, preminio Zoltan Kujundžić. U svojem plodnom radu dao je značajnu podršku i doprinos u radu, u bunjevačkoj zajednici, a posebno u Bunjevačkoj matici.

Najveći dio svojeg radnog vika provo je u prosviti. Bio je učitelj, a kasnije i direktor u Osnovnoj školi „Matija Gubec" u periodu od 1975. do 1984. godine. Za vrime njegovog mandata škula u centru sela je značajno obnovljena, a izgrađena je i fiskulturna sala. Zbog svega što je uradio za Tavankut bio je poštivan. Jedan period bio je i socijalni radnik u Centru za socijalni rad u Subotici. Posli osnovne škule završio je Učiteljsku škulu i Višu pedagošku u Subotici.

Bio je podrška Bunjevačkoj matici od njezinog reosnivanja pa do kraja života. Od 2001. do 2003. godine obavljo je i dužnost sekretara.

Zoltan Kujundžić bio je elektor u prvom sazivu Nacionalnog savita bunjevačke nacionalne manjine. Iza sebe je ostavio ćer Jadranku i sina Miodraga, unučad Vladana, Anju, Bojana, Vanju i Mateju.

MLADI SU USPILI I U VANREDNOJ SITUACIJI OBAVLJAT SVOJE REDOVNE POSLOVE, STUDIRAT, DRUŽIT SE, AL SU I PRONAŠLI NOVA ZANIMANJA, TALENTE, TE POTVRDILI VRIDNOST BORAVKA S NAJBLIŽIMA

U svakom zlu triba nać štogod dobro

Svima nama poznata situacija s korona virusom svakog od nas je izvukla iz rutine. Niko nije pošteđen, dica, zaposleni, penzioneri, pa ni studenti. O tom kako studenti privazilaze ovu situaciju, kako uče i kako su živili u vanrednoj situaciji divanili smo s **Bojanom Savanov** i **Andreom Sabo**. Studiraje u Novom Sadu, Bojana je na drugoj godini Medicinskog fakulteta, smer medicinska rehabilitacija, dok je Andrea studentkinja druge godine Fakulteta tehničkih nauka, smer računarstvo i automatika.

Bojana Savanov

Andrea Sabo

Kad je počela trenutna situacija dal si se nadala da može doć do ovako drastični mira, da sve stane?

Bojana: **O virusu je počo divan još početkom ove godine, dok je bio potvrđen samo u Kini. U divanu s društvom i kolegama s fakulteta svi smo dilili mišljenje kako se virus neće u velikoj miri raširit na ostale države i kontinentne, međutim, s pojavom virusa u Italiji, mišljenja su se prominila. Kad se pojavio prvi slučaj u Srbiji, pridpostavila sam da će bit ovaki razvoj situacije.**

Andrea: **Kad je tek stigo Covid-19 u Srbiju, slutila sam kako će doć do nikog vida pauze u radu fakulteta i ustanova, pošto sam bila informisana o stanju u ostalim državama di je epidemija već bila u punoj snagi, al nisam mislila kako će mire bit ovako drastične. Očekivala sam maksimalno dvonediljnu pauzu, al nisam ni slutila uvođenje policijskog časa i ostale zabrane kretanja.**

U divanu otkrivamo da nije bilo dilema oko izbora di će Bojana i Andrea provest vanrednu situaciju – kući.

Bojana: **Kad je proglašeno vanredno stanje, obustavljen je i rad fakulteta. Iz studentskog doma smo se morali svi iselit, jel je naš dom izabran za smištaj svi oni studenata koji nisu bili u mogućnosti otić kući. Tako sam sve ovo vrime kod kuće, s porodicom.**

Andrea: **U ovom periodu je najsigurnije bit s porodicom, s najbližima, a i ekonomski je tako najbolje.**

Velik dio vrimena studenti provode u učenju. Nova situacija donela je i nove oblike nastave.

Bojana: **Nastava se odvija onlajn, nemamo pridavanja neg postoji određena platforma na koju nam profesori šalju lekcije u vidu prezentacija i skripti. Svaki student ima svoj nalog i mogućnost pristupa gradivu. Još uvik nemamo informacije kad će se tačno održat prvi ispitni rok, jedino što sigurno znamo jeste da neće bit u onlajn formi. Planira se nadoknada vežbi prija prvog roka, a to će najverovatnije biti u prvoj polovini juna. Iskreno, teško je natirat sebe i započet učenje kad još uvik ne znamo ni za kad triba učit, al nema nervoze, ja sam već polagano počela pravit biluške i iščitavat gradivo.**

NAĆ ŠTOGOD POZITIVNO

– U svemu ima čegagod pozitivnog i korisnog, al to vidi samo onaj koji na taj način i posmatra situaciju. Svit je na niki način stao, za život to ne bi kazala, jel imamo uvik mogućnosti sebi kreirat budućnost. Svi smo primetili šta nam sve fali i šta nam je uskraćeno, a dal smo vridnost svega tog primećivali u normalnoj situaciji, el se to podrazumivalo ? Sve polazi od pojedinca, i njegovog dilovanja, bitno je svatit kako smo na Zemlji gosti, a ne gospodari. Nadam se da je svako naučio štogod korisno iz ovog, razmislio koje su mu prave vridnosti u životu i koje ljude želi u svojem okruženju, posli svega. Ne triba postojat stra u budućnosti, to nam je najveći neprijatelj. Tribamo bit oprezni i promišljeni, i uživat u svakom trenutku života koji nam je dat – smatra Bojana Savanov.

Svisna sam da me čeka period učenja, ko i prija svakog ispitnog roka, tako da je bitna samo dobra organizacija i ravnomirna priraspodila učenja i drugi obaveza.

Andrea: Na FTN-u su posli nedilju dana pauze svima aktivirali naloge na „Sova" platformi za učenje na daljinu. Tu nam postavljaje pridavanja, vežbe, projekte i razne materijale kako bi mogli ispratit gradivo. Svake nedilje dobijamo razne projekte koje moramo odradit i poslat. Za nji postoji određen rok. Iz jednog predmeta krajom svake nedilje imamo upitnik u vezi ispridavanog gradiva. Čini mi se kako je to najefektivniji način da se svako natira prić gradivo. Nemam tačnu informaciju o tome kad će biti nastavljeno škulovanje. Prvo sam čula kako neće bit ispitni rokova do jula, a sad čujem glasine da će ispitni rok bit primišćen za kraj maja, kad bi se, prema najavama, vratili na fakultete. Na žalost, u Srbiji je zabranjeno onlajn ocinjivanje, nije dozvoljeno dat ijedan bod bilo kom studentu online iz razloga što se ne mož utvrdit da je baš taj student radio taj rad el projekat, tako da ćemo sve projekte morat odbranit u nikim od ispitni rokova, ko i sve ostalo što smo radili. U ovoj situaciji je malo teže učit, jel smo stalno kod kuće, ne moramo nigdi ić, možem sve radit priko računara, ne moram ustajat u određeno vrime, sve nam je tu na raspolaganju. Bitna je samodisciplina i odlučnost. Tušta puti mi se desilo, a virujem i svim ostalim učenicima i studentima, da kad krenem učit, a sve mi je na računaru, posli određenog vrimena samo uđem na niku društvenu mrežu el upalim kaku seriju, jel me od tog dili samo jedan klik pa od mojeg učenja ne bude ništa. Zato je bitno sebi zadat cilj, napravit plan za taj dan i nedilju i sve rasporedit tako da se otprilike priđe ta količina gradiva. Jeste da nije žurba, mogu se ta pridavanja prić i za dva miseca, al kad dođe ispitni rok mislim da će bit priviše da iko efektivno savlada sve što je propuštio.

Studentskoj populaciji, naravno, važan je i drugi sadržaj sem učenja... Šta je s druženjima, izlascima?

Bojana: Zapravo mi nije tako teško palo ovo ograničenje, kako sam s početka mislila. Ovo svatam ko vrime za rad na sebi. Pročitala sam par knjiga koje pomažu u razvijanju pozitivnog mišljenja i generalno drugčijeg pogleda na svit. Svakodnevno sam fizički aktivna, osmislila sam sebi plan i program vežbanja, i zdravo se dobro osićam zbog tog. Naravno, više vrimena provodim sa svojom porodicom, kartamo se, igramo jamb, ne pamtim kad smo ovoliko vrimena imali jedni za druge, a sad je to vrime ispunjeno smijanjom i šalom. Nedostaje mi boravak u prirodi, vožnja biciglom i istraživanje okoline Subotice koje moj momak i ja redovno praktikujemo. Zbog ove situacije smo redukovali viđanje kako bismo zaštitili sebe i svoje porodice, al to nam nije napravilo problema u vezi i svakodnevnoj komunikaciji. Prisutni su u velikoj miri razumivanje, pažnja i poštivanje, i naravno, ljubav, prija svega. Fale mi kafe s drugaricama, razgovori do kasno u noć sa cimerkom, izlasci i vrime koje provodimo zajedno. Svi smo svatili koliko nam znače zajednički trenuci i već pravimo planove kako ćemo sve to nadoknadit i provodit više vrimena zajedno, ubuduće.

Andrea: Ko što sam već istakla, nisam mislila kako će mire bit ovoliko drastične i da će uvest zabranu krećanja. Gledala sam na ovo ko na kaku pauzu, ko kad su uvodili prinudni raspust zbog sezonskog gripa. Mislila sam bićemo i dalje sa svima u kontaktu, biće svakodnevni druženja do kasno... Međutim, kad su uveli policijski čas svatila sam da to neće bit tako, da ćemo svi morat bit po kućama. Vikend je izgubio smisao, više nije bilo bitno koji je dan, jel je sve izgledalo isto. Nedostajali su mi izlasci i druženja s prijateljima, al mi je na niki način olakšalo to što znam da su svi u ovoj situaciji i da niko ne iđe nigdi i što na taj način pomažemo državi da se što prija izvuče iz ove situacije. Druženja, ko i sve ostalo smo pribacili onlajn, provodili smo sate prid kamerama i na taj način ipak svi ostali u kontaktu.

Svima je jasno kako vrime posli korona virusa donosi promine u ponašanju, studiranju, druženju...

Bojana: Moj lični stav, ko budućeg zdravstvenog radnika, jeste da tribam bit primer ostalima kako se triba ponašat u ovoj situaciji. Dosta sam se informisala u vezi virusa, pratila sam članke na medicinskim sajtovima, a imam i od prija znanje o dilovanju virusa, uopšte. Redovno nosim masku i rukavice, po potribi, kad izlazim napolje. Jedno vrime čak ni nisam izlazila, jel nisam imala potribu za to, i nije mi bilo teško. Što se tiče generalnog stava mladi, za očekivat je kako su prisutni različiti stavovi i mišljenja. Ima i oni koji shvataje ozbiljnost situacije, a s druge strane su i oni koji se baš i ne pridržavaje propisani mira. U svakoj starosnoj grupi, pa tako i med mladima, ima oni koji smatraje kako su ove mire prioštre i kako virus zapravo nije toliko opasan. Svako, naravno, ima pravo na svoje mišljenje, al je jako bitno da nepromišljenja odluka ne ugrozi zdravlje nji sami, a tako isto i ljudi u njevom okruženju. Ovo je tema o kojoj će se još dugo divanit i o kojoj će se tušta polemisat. Al nikako ne triba bit povod za svađu, pogotovo ne s prijateljima i porodicom ukoliko dođe do suprotni stavova. Mire zaštite i higijene su postojale i prija ove situacije, samo što su sad pojačane, i svakako ji se triba pridržavat, u manjoj, el većoj miri i posli ovog. Zarazne bolesti postoje od davnina, al je ovo jedna koja je zauzela svitske razmire. Čovik je sa svakim novim iskustvom bogatiji. Svi koji nisu ostili težinu bolesti tribaje bit zafalni, jel iako čovik najbolje uči na svojem primeru, ovo je situacija iz koje triba naučit štogod i na tuđem.

Andrea: Što se tiče higijene i savita Ministarstva zdralja, to je sve individualno, niki su se pridržavali, mećali maske i rukavice, a drugi nisu, al mislim da su se svi pridržavali drženja distance i češćeg pranja ruku i da su bar na niki način štitili sebe od virusa. Svi mladi su se našli u nezamislivoj situaciji dosad, al mislim da u ovoj eri kompjutera i interneta nikom nije bilo toliko teško i nije bio potpuno sam ko kad bi se zateko u ovoj situaciji u prošlom viku el ranije. Svako je mogo radit na sebi, nać onlajn treninge, ko što je tušta moji prijatelja i uradilo, pročitat knjigu, pogledat seriju, naučit nov jezik, nuz to su i svi naši prijatelji bili tamo di smo i mi – kod kuće, isprid računara i nismo bili toliko razdvojeni, jel smo se zafaljuć tehnologijama stalno čuli. Družili smo se s porodicom, niki su i volontirali i mislim da je svako ko je tio vrime mogo zdravo dobro iskoristit.

N. S.

ŠTO PRIJA U NORMALU

– Loša strana svega ovoga se ogleda u ekonomiji. Mnogi su ostali bez posla, pogotovo oni koji rade u ugostiteljskim objektima. Mature su odložene, mnogi rođendani i slavlja nisu održani, ko i mnoge druge kulturno-umitničke aktivnosti. Mislim kako bi na duže staze bilo zdravo teško održat ovo podnošljivim i zbog tog se nadam svršetku što prija, kako bi se sve vratilo normalnom funkcionisanju – divani Andrea Sabo.

PRID UČENICIMA ZAVRŠNI RAZREDA SRIDNJI ŠKULA JE ŽIVOTNO RASKRŠĆE, ZAKOMPLIKOVANO KORONA VIRUSOM

Višestruki ispit zrilosti

Vrime kad se završava sridnja škula za svako mlado čeljade pridstavlja raskrsnicu na životnom putu. I kad dođu u situaciju izabrat poso, fakultet, nastavak života, nuz korona virus situacija postaje još komplikovanija... El, moždar i ne?

– Još nismo sigurni kako će se polagat praktični dio mature što kod mnogi, uključujuć i mene, izaziva nemir. Svečani dio mi ne nedostaje mnogo, mada je većini moji vršnjaka zdravo žao što nećemo imat zabavu.

A period izmed prikida klasičnog škulovanja i polaganja mature bio je ispunjen nastavom, i to na daljinu.

– Onlajn nastava je kvalitetnija neg što sam očekivala, profesori zaista imaje razumivanja i zdravo dobro su se prilagodili prinošenju znanja na ovaj način. Svi predmeti su obuvaćeni na svoj način, mada ponekad postoji problem oko rasporeda el ukoliko kogod ima problema s internet konekcijom. S nikim profesorima se čujemo priko vibera, s nikim priko skypa, a redovno koristimo „Google učionicu" na kojoj radimo testove.

Prid učenicima koji su donelu odluku nastavit škulovanje je i nova briga vezana za pripravljanje za prijemne ispite.

Maja Rudinski (u zelenom džemperu) prilikom intervjuisanja Dušana Svilara (2013. godina)

– Ova situacija jeste otežavajuća, al nije zapravo toliko komplikovano i zahtivno koliko sam očekivala – divani na početku **Maja Rudinski**, učenica završnog razreda Sridnje medicinske škule u Subotici.

Ono što donosi nevolju jesu brojna pitanja i tušta nepoznanica oko tog šta donose naredni dani, nedilje i miseci.

– Pripreme za fakultet sam nastavile isto ko i ranije. Biologiju pripravljam sama, mada imam podršku svoje profesorke iz škule u vidu materijala i savita, a pohađam privatne časove hemije koji se sad odvijaje priko skypa. Datum za prijemni ostaje isti, što je s jedne strane dobro jel nećemo gubit odmor prija polaska na fakultet, al s druge strane je zbunjujuće, jel nismo sigurni kad i kako ćemo polagat praktični dio mature. Trudim se oko prijemnog koliko možem, al ne očekivam ni uspih ni neuspih.

Maja je inače aktivno mlado čeljade, godinama je dio „Bockove" redakcije, a za to je vežu i lipa sićanja.

– Krenila sam sarađivat s „Bockom" nuz želju da utrošim vrime na kvalitetan način, da se naučim kvalitetnije izražavat. I dalje mi je jedno od najlipši sićanja interviju s Dušanom Svilarom, ko i istraživanje kako sam provela nedilju dana brez telefona. U poslidnje vrime se bavim temama iz oblasti kulture.

Maja Rudinski

Redovno volontira u Crvenom krstu, di je i članica Dramske sekcije, dok je i članica književnog kluba Fondacije „Danilo Kiš".

– Volim čitat, uglavnom realizam, jedan od hobija je pisanje poezije, učim svirat gitaru, a kako sad imam više slobodnog vrimena, vratila sam se svojoj ideji naučit japanski jezik i posvetit se fizičkoj aktivnosti.

Mladi se često žale kako im nedostaje sadržaja, pogotovo onima koji imaje različita zanimanja.

– Smatram da ima dovoljno sadržaja za sve, al triba širom otvorit oči. Imamo sriću što živimo u 21. veku, jel ukoliko štogod nemamo u svom gradu, možemo to pronać onlajn.

Ono što je jasno, prid Majom i njezinim vršnjacima je sigurno višestruki ispit zrilosti u ovoj teškoj situaciji.

N. S.

MAJA ZA DESET GODINA

Na pitanje di ova mlada cura, buduća studentkinja medicine, vidi sebe za deset godina, stiže zanimljiv odgovor.

– Ma koliko čudno zvučalo, sebe za deset godina vidim u seoskoj ambulanti. Imam utisak kako je lakše ličit ljude ukoliko ji bolje poznajemo, što je na selu mnogo jednostavnije. Već duže vrime imam želju živit na selu, imam svoju bašču i mnogo kućni ljubimaca. Znam kako je to velika odgovornost, al ujedno smatram da je život na selu opušteniji, zdraviji, te da ću tamo moć provest kvalitetno vrime sa svojom porodicom i prijateljima.

PENZIONERI SU BILI POD POSEBNIM REŽIMOM U PROTEKLOM PERIODU

Internet okupio porodicu

U proteklom periodu, u okviru borbe s korona virusom u Srbiji, penzioneri, odnosno stariji od 65 godina u varoši i 70 u selima, bili su pod posebnim režimom. Godine, hronična oboljenja, elementi su koji su naglašeni ko posebno rizični, a većina penzionera je izrečene mire ozbiljno svatila. Med njima je bio i **Joso Poljaković**, naš kolega, dugogodišnji novinar i urednik TV emisije „Spektar" na Radio-televiziji Vojvodine.

Joso Poljaković prilikom odlaska u zasluženu penziju

– Pojavu ovog virusa u našoj zemlji sam od prvog dana svatio ozbiljno i slušo savite stručnjaka, tako sam samoizolaciju počo dva-tri dana prija naredbe, jel imam asmu, pritisak i probleme sa srcom. U tom su mi pomogli sin i ćer, jel su se javili čim je saopštena priporuka stručnjaka i tražili da ne izlazim i da će mi oni donet sve što mi triba. Baš zbog tog sam dosta dobro podno izolaciju. Višak vrimena sam potrošio na čitanje knjiga, gledanje televizije i čitanje novina priko interneta – divani Joso Poljaković za „Bunjevačke novine".

Ko zna našeg sagovornika vrlo lako će ga pripoznat ko čovika koji je često u varoši, med svitom. Kako kaže, to što se protekli godina manio posla, pomoglo mu je i ovu situaciju lakše pribrodit.

– Već nikoliko godina ne radim aktivno pa da sam polagano smanjivo i svoje aktivnosti, a izolaciju lakše podno. Manji problema sam imo potrošit vrime od jutra do podne, jel sam poslipodne i prija uglavnom provodio u stanu i imo raspored – čitanje, televizija, internet. U prvim danima mi je prijapodne bilo mali problem, al srića je što na televiziji imamo puno kanala pa se mož uvik nać štogod šta vas interesuje – filmovi, putopisi, naučno popularni program, istorija, muzika i još tušta tog.

Iako je našo čime će ispunit vrime, to ne znači da nije bilo stvari i čeljadi koje su mu zafalile.

– Najteže mi je palo to što me možem viđat svoje prijatelje i poznanike, a najviše unuka. Na sriću, tu su savrimena sridstva komunikacije te smo se viđali i čuli priko vibera, a povrimeno smo organizovali konferencije priko wats app-a, tako sam istovrimeno mogo divanit s unukom, ćeri i sinom. Isto tako sam često bio na internetu, a kako nisam na društvenim mrižama, više sam se bavio wikipedijom. Na njoj sam čito dosta tog o događajima o kojima sam čuo i sad je bila prilika pročitat i saznat štogod više.

Dio profesionalne karijere Poljaković je provo ko novinar, pa se namiće i pitanje kako je zadovoljan radom medija, pravovrimenim obavištavanjom...

– Nažalost, mediji su me zdravo razočarali. Tribalo je tušta prilistavanja najrazličitiji novina i portala kako bi čovik steko kako-tako stvarnu sliku onog što se dešava. Novinari su, nažalost, prikopirali političku scenu i podilili se na dvi strane, pa tako i pisali. Zato sam najviše gledo konferencije za medije di su stručnjaci iznosili podatke, a već posli nikoliko prvi konferencija menjo kanal čim počnu pitanja novinara, jel kad čujem iz kojeg su medija, oma sam znao kako će pitanje postavit. Drugo što me je razočaralo što sam slušo šta divane stručnjaci, a posli kad prilistam novine, ne možem virovat šta su prineli. Često sam se pito ko je ode gluv, da ne kažem štogod gore.

Ko strastven ljubitelj sporta, naš sagovornik je redovno pratio sportska dešavanja, fudbal, košarku, „večite derbije" koji su potom bili izvor divana i šale sa kolegama. Kako kaže, taj dio je nedostajo.

– U dosta slobodnog vrimena i nuz bogatu ponudu televizija, najviše mi je nedostajo sport. Prija ove nevolje, svaki dan je bilo nikoliko utakmica koje su me interesovale, a sad mi je ostalo gledat snimke na sportskim kanalima. Ono što me je, ipak, obradovalo, bile su reportaže o sportistima i podsićanja na kadgodašnje velike sportiste.

U vrime pisanja ovog teksta nadležni su počeli ublažavat mire. Penzioneri su dobili više slobode za šetanje, a i naziro se kraj vanrednog stanja u Srbiji. Naravno, to je donosilo i nova pitanja – šta posli korona virusa?

– Sad je već jasno kako se kraj epidemije bliži i da se triba nadat povratku u normalan života, al moramo biti svisni da će dosta tog prominit u našim životima. Nadam se, izaćemo iz ovog pametniji i više ćemo cinit svoje i tuđe zdravlje. Moraćemo biti oprezniji i više pažnje obraćat na promine u našem tilu, al i kod bližnji. U početku će nam maske i rukavice bit sastavni dio odiće, makar kad ulazimo u zatvoren prostor, veću gužvu, javni privoz...

N. S.

BRANKO POKORNIĆ PAŽLJIVO OSLUŠKIVA PRIRODU, PRATEĆ VREMENSKE PRILIKE I PROMINE

Prognoza koja ritko omane

Ko redovno prati „Bunjevačke novine" zna kako svake godine, u januarskom broju, objavljivamo „Lucin kalendar". Rič je o narodnom pridviđanju vrimena, a nastaje na osnovu praćenja vrimena od Svete Luce do Badnjeg dana. U ovom poslu se posebno izvištio **Branko Pokornić** iz Bajmoka, a njegova pridviđanja vrimena su iz godine u godinu prid našim čitaocima.

Kako kaže u divanu za naše novine, dugoročne prognoze su najčešće i tačne, te vrime u jednoj godini bude vrlo blisko onom što je i napisano. Otkrivamo i kako se ovakim pridviđanjom vrimena intenzivno bavi priko tridest godina.

– Od pokojnog dide sam ko dite slušo kako i na koji način se gledaje zvizde, kako se od Luce miri vrime, šta je do merdar, šta se dešava za vrime merdara, kako se ptice ponašaje. Nike od ti stvari sam zapamtio, al dok sam radio u „Severu" tom nisam pridavo pažnju. Međutim, 1985. godine, kad sam prišo u privatnike, kad sam posto poljoprivredni proizvođač, stočar, stigli su i problemi kod pripravljanja sina. Taman pokosite ditelnu, ona pokisne, i dok se ne osuši lisna masa opadne i dobijete sino slabijeg kvaliteta. Počo sam se interesovat i podsićat se na sve ono što sam od dide čuo, i od tad intenzivno pratim prirodne pokazatelje i pripravljam kalendar prateć vrime od Svete Luce do Badnjeg dana.

Branko Pokornić

Nuz to što prati vrime od Svete Luce do Badnjeg dana, Pokornić pažljivo osluškiva prirodu, prati sve ono što su pratili i naši stari.

– Kad u jesen skidam plodove s njive, i ako primetim da su mišovi i tekunice pravili velike zalihe rane, biće oštrija zima. Pratim i misečeve mine, one takođe nose prominu vrimena. Ako se oko sunca vidi biličasti krug, biće nevrimena. Crveni krug oko miseca, na primer, nagovištava padavine, kišu, el snig. Sveti Medard pada uvik u isto vrime, i ako je kišni dan, naredni 40 dana biće kišovito, el obratno. I priko lita, ako se prate tice, pogledajte njeva gnjizda. Ako su visoko u krošnjama, biće sušna godina. Niz je pokazatelja koji, prema virovanju našeg naroda, mogu otkrit kako će bit vrime.

Vraćajuć se na „Lucin kalendar" podsićamo se šta nas još čeka ove godine.

– Ne razumim se u stručnu meterologiju, al posmatrajuć prirodne pojave, mož se štogod zaključit i pridvidit. Evo, ove godine u aprilu, u prvoj i drugoj dekadi nije bilo kiše, ko što je bilo u „Lucinom kalendaru", a da će bit manji padavina u poslidnjem dilu miseca. Eto, to se par dana odvuklo. Drugi i treći dio maja, i prvi dio juna, donose sušno vrime, brez padavina, s većim temperaturama, al će jutra bit proladna. Jul nosi malo vitra, malo oblaka, al brez ozbiljniji padavina. Od kraja jula i u avgustu nas očekivaje intenzivnije padavine. Potom će do kraja godine bit prominljivo vrime, dugačka jesen, a zima ne bi tribala bit zdravo jaka, bar do kraja ove godine. Biće ovo sušna godina, s dobrim rodom žita.

Kako i sam zavisi od prirode, ko poljoprivredni proizvođač, cilj mu je što bolje pogodit vrime i sorte koje sije i sadi, kad će orat, kad polivat... Kaže kako prati i stručnu prognozu, al mu je vodilja ono što je sam pripravio.

– Često se prognoze poduda-re, dok je bitna „mikro-klima", pridviđanja za mista, oblasti... Zovu i drugi i pitaje, od Novog Sada, Bačke Topole, Subotice, Bajmoka, Šantića, Moravice, Čonoplje... Poznanicima štampam kalendare i dilim im, da imaje orijentaciju.

Iz divana o vrimenu možemo prić i na širu filozofiju, na pitanje koliko smo zaboravili živit nuz prirodu, više je osluškivat, a manje namićat naše ideje.

– I ova situacija s korona virusom nam mož doć ko opomena kako se moramo vratit prirodi, pratit prirodne tokove, bit sastavni dio prirode, a ne bit kontra. Često smo znali radit suprotno. Sitimo se samo salaša, koji su bili uvik malo dalje od glavni putova, okruženi drvima. Bile su to barijere koje su štitile od pogleda, vitra, al su to bili i prirodni rezervoari koji su privlačili oblake, a opet štitili od otrova polivanja... Sad su salaši porušeni, nema drveća, otvoren je velik prostor, duvaje vitrovi koji nose prašinu, otrove... Ne štitimo prirodna dobra koja nam je Bog dodilio. Naši prici su od tog živili, pa su na svojim imanjima imali sve, a jedino su kupovali petrolej, so i šećer.

N. S.

ZABORAVLJENA ZVONA

– Kadgod su se ljudi borili protiv nevrimena zvonima karakterističnе frekvencije. Ona je razvijala oblake koje nose led. Bilo je to učinkovito, pamte to dobro Tavankućani koji su imali vinograde i voćnjake, di su zvona redovno zvonila prid ampu – divani Pokornić.

PROGNOZA NA SLANINI

Čuli smo svi kako se padavine mogu naslutit ako su muve dosadne, ako se tice valjaje u prašini, pa i kad ostimo da zaudara kanalizacija. No, kako kaže Pokornić, u narodu se padavina mož naslutit i u špajcu.

– Slanina koja duže visi u špajcu obično ima zdravo tvrdu kožicu koja se ne mož sić. No, ako primetite da ona odvugne, stiže kiša!

VEĆ SKORO DVA MISECA NEMA PROBI U KUDŽ „BRATSTVO”

Folklor priko aplikacije

Već skoro dva miseca nema probi u KUDŽ „Bratstvo” iz Subotice. Uvedena vanredna situacija zabranila je veća okupljanja, javne nastupe, festivale... Sve su to novi izazovi s kojima se u „Bratstvu” dosad nisu vaćali u koštac.

– Od 16. marta ne radimo, a kako će se to odrazit na formu naši članova moćemo vidit kad počnemo radit. Triba i znat kako smo posli određenog vrimena instalirali „zoom” aplikaciju, pa smo uspili nuz tu aplikaciju okupit dosta velik broj naši članova, naravno oni stariji, i držat niku vrstu proba. Uključimo se svi na aplikaciju, ja puštam muziku, dica i mladi igraje, vidim sve priko kamera i onda tako radimo. Možemo se vidit, dogovorit se... Znali smo radit i po sat i po – divani **Antuš Romić** iz KUDŽ „Bratstvo”.

Početak rada, makar priko interneta, dobro je došo posli misec dana pauze, al to nije dovoljno za održavanje prave forme.

– To je bilo korisno za održavanje kondicije. Svako je igro sam, u stanu, u avliji. Posli pauze od misec dana se vidio nedostatak kondicije. Pravili smo samo kratke pauze, za prominu muzike. I kad igraš desetak minuta u kontinuitetu, vidilo se kako im je kondicija stradala. A što se uigranosti tiče, o tom ćemo divanit kad sve krene. Jasno je, moraćemo dosta tog radit.

Antuš Romić

Posli svega postavlja se glavno pitanje: „Kad će folklorci moć u sale?” U vrime pisanja ovog teksta odgovora nije bilo.

– Čekamo ukidanje vanrednog stanja, pratimo signale. Vidimo da je sport počo polagano, al samo na otvorenom i na distanci. Slali smo i pitanja nadležnima, koristili smo priliku kad su gosti u TV emisijama iz struke, al još uvik nismo dobili nikaku informaciju. To zanima nas, al i druge brojne ansamble, društva. Nije to samo briga KUDŽ „Bratstvo”, jel je naš rad specifičan.

A signali koji su bili aktuelni na-javljivali su vraćanje života u „normalnije” okvire, al nuz poštivanje priporuka nadležni, pojačane higijene i socijalne distance. Ovo poslidnje nabrojano posebno je problem za one koji vole folklor.

– Nemoguće je bavit se folklorom, poštujuć mire socijalnog distanciranja. Igrači su u direktnom kontaktu, po dvadesetak i više dice, mladi... Možemo metnit maske i rukavice, al rastojanje pravit ne možemo, nemamo ni taki prostor. Ako budemo mogli radit s 5-6 igrača u grupi, onda nam je bolje radit ovako, priko aplikacije, dok nam ne kažu da možemo svi u salu.

Ove godine Kulturno-umitničko društvo železničara „Bratstvo” slavi jubilej, 75 godina postojanja. Proslava godišnjice planirana je za oktobar. Dotleg još ima dosta vrimena, al je u ovom momentu teško bilo šta planirat.

– Nadam se da će do koncerta doć. Volili bi da to bude 17. oktobra kako smo i planirali. Neće to bit kako smo vidili, jel smo značajno skratili period pripravljanja, al bi bilo lipo da bude. No, ako vidimo da ne možemo koncert organizovat, el da neće moć bit publike, onda ćemo sve odložit za narednu godinu. Ako su mogli odložit Olimpijske igre, odložićemo i mi naš koncert. Imali smo poziv za gostovanje u Vrnjačkoj Banji, pa su nam javili kako je njev festival s maja pribačen na septembar. Za septembar smo imali najavljeno gostovanje u Belorusiji. Tamo je sad stanje drugačije, oni nisu uvodili nikake mire, al ko zna šta će se desit dotleg. Planirali smo litovanje i nastupe u Bugarskoj, al od tog, čini se, neće bit ništa.

Dosta putovanja svake godine, nastupi s brojnim ansamblima, druženja... Sve to nosi folklor, a sve to sad donosi stra, možda ne toliko dici, koliko njevim roditeljima.

– Pritpostavljam da će bit straha i to je razumljivo. Kad krenemo s radom, prvo će nam bit sist s roditeljima, dogovorit se, jel je većina naši članova mlađa od 18 godina. Neće bit iznenađenja ako se roditelji budu bojali svega, al prvo triba sačekat da dobijemo dozvolu uć u salu, a onda iđemo korak po korak – divani Antuš Romić i na kraju dodaje:

– Siguran sam kako se dica jedva čekaje ponovo vidit, dal će to bit krajom maja, vidićemo.

N. S.

VANREDNA SITUACIJA ODRAZILA SE I NA ŽIVOTINJE, DOMAĆE I DIVLJE, KUĆNE LJUBIMCE, JOSAG...

Planeta nije samo naša

Iako u poslidnje vrime često divanimo u uticaju vanredne situacija na svakodnevne aktivnosti čovika, ona se itekako prislikava i na stanje životinja, pogotovo oni o kojima se čovik brine. Poznate su teme oko dozvola za šetanje kućni ljubimaca, al tu su i pitanja vezana za josag, pčele...

– Ova pandemija nam je svašta pokazala. Izmed ostalog koliko smo slabi, nemoćni, samozaljubljeni, pa i ne primećivamo kako ovu planetu dilimo s ostalim životima na njoj. Tušta puti je čovik kršio zakone prirode, pokušavajuć je prilagodit sebi. Tek kad naiđe na žešći odgovor prirode, počne razmišljat o nikim stvarima... – divani nam na početku **Igor Pokornić**, doktor veterine.

U vanrednoj situaciji morali smo, tili to mi el ne, prominit rutinu. Isto važi i za životinje, pogotovo one koje su nuz nas.

– Isti slučaj je i sa životinjama koje žive u našoj blizini i koje su direktno el indirekto povezane s raznim čovikovim aktivnostima. Najviše su pogođene one životinje koje žive u uskoj korelaciji s čovikom, tj. kućni ljubimci. Mnogo je lakša situacija kod vlasnika životinja koji žive u kućama s avlijama, a mnogo komplikovanje je onima koji žive u stanovima. Poslidnji godina je posto trend imat kera el mačku u istom životnom prostoru s nama. To zahtiva angažovanje čovika u bavljenju sa svojim ljubimcom u smislu ispunjavanja njegovi potriba za krećanjom, socijalizacijom, fiziološkim potribama... U normalnim uslovima to podrazumiva ustaljivanje navika i svakodnevne rutine samim ljubimcima. To ne pridstavlja problem, odnosno nije pridstavljo.

Uvođenje policijskog časa donelo je probleme, rutina se morala prominit.

– Zbog ograničenog krećanja ljudi, određene traume doživljavaje i njevi ljubimci. Naročito oni koji su navikli ić u šetnju po nikoliko puti dnevno el bivaje pušteni po parkovima na „istrčavanje". Zamislite koliki je to šok kad naglo morate prominit svoje navike i potribe. Dodatno su pogođeni oni ljubimci koju su u nikom skorijem periodu bili podvrgnuti kakoj hirurškoj intervenciji, el boluju od kaki hronični oboljenja, pa im je nuz redovne izlaske potribna češća posita veterinaru koji su primorani korigovat radno vrime u skladu s uredbama Vlade. Neritko su vlasnici pasa i stariji ljudi koji zbog određeni godina starosti i ne smiju napuštat svoje domove što dodatno komplikuje stvari. Na čovika, ko društveno biće, ograničavanje krećanja i druženja direktno utiče na raspoloženje i psihu. To se naravno odražava i na sve u našoj okolini, pa i na životinje, tj. ljubimce. Nisu ritke promine ponašanja, sakrivanje, agresija...

Kako je manje čeljadi po ulicama, pitanje je i šta je s kerovima, lutalicama, koji su na ulicama često dobijali ranu i vodu.

– Primećene su i promine u ponašanju životinja koje nisu pod direktnim starateljstvom čovika, ko što su kerovi lutalice. Tušta je primera da su ljudi na pojedinim mistima ostavljali ranu za napuštene kerove, brinili o njima, pa čak i vodili veterinaru. Uvođenjom vanrednog stanja njevo ponašanje se neritko mijenja, pa nisu ritki slučajovi da privrću kontejnere u potragi za ranom, napadaju druge kerove, pa čak i ljude.

I držaoci životinja van gradova se susriću s izvesnim problemima u zavisnosti od vrste proizvodnje kojom se bave.

– U intenzivnom uzgoju se životinje drže u određenim uslovima i ovog puta nisu direktno ugrožene. U ekstenzivnom stočarstvu je drugačije, jel je zbog ograničavanja krećanja ugrožena proizvodnja podrazumiva primišćanje čelinji društava zbog ispaše. Često su te selidbe na veće razdaljine u zavisnosti od vrste ispaše, a tu je i svakodnevna kontrola košnica što, opet pridstavlja problem zbog ograničenja koji se moramo pridržavat. U početku novonastale situacije je bilo tušta nejasnoća, al su se vrimenom mnoge stvari rišavale. Vlasnicima kućni ljubimaca je odobreno vrime za šetnju ljubimaca, a poljoprivrednicima i štočarima ispaša kod životinja koje se gaje u takim uslovima. U obadva slučaja se problemi ogledaje i u ograničenom vrimenskom okviru za obavljanje osnovni radnji vezano za pripravljanje, dovoz i skladištenje rane ko i za otkup, odvoz i plasman gotovi proizvoda. Situacija na tržištu se dilom prominila u smislu otežanog plasmana, što po automatizmu povećava gubitke.

Dosta je divana bilo i o čelarima, koji imaje specifičnu proizvodnju.

– Trenutna situacija je izuzetno pogodila pčelare, jel njeva

su izdate dozvole za kretanje i za vrime zabrane kako bi blagovrimeno obavili sve neophodne poslove i obaveze.

Svoj poso su morali prilagodit i veterinari, odnosno svi oni koji u svom opisu posla imaje staranje o životinjama i njevim potribama.

– Po pitanju veterinarske službe je situacija taka da su u gradovima veterinarske ambulante i klinike organizovale svoj rad u skladu s uredbama Vlade o slobodnom kretanju i pacijenti mogu u toku radnog vrimena doć u ustanovu. Nažalost, sva urgentna stanja, hirurške intervencije, porođaji,... koji se dese za vrime policijskog časa pridstavljalje velik izazov kako za vlasnike, tako i za veterinare. Nije vrime i misto, al moram obrazložit razlog tome. Naime, od početka vanrednog stanja nije definisan postupak dobijanja odobrenja za kretanje veterinara u vrime zabrane kretanja i velika većina kolega nema zvaničnu dozvolu. Nejasno je što služba koja se bavi zaštitom zdravlja životinja i ljudi i spričavanjom širenja zarazni bolesti ima problem s dobijanjom dozvola, moždar je dostavljačima pica i brze rane potribnija!? Kolegama koji rade po selima je još teže, jel priroda posla zahtiva još više kretanja, pa su primorani dovijat se na razne načine...

Na kraju ostaje utisak kako u ovoj lošoj situaciji triba nać štogod dobro, a u ovom slučaju su profitirale divlje životinje.

– Zbog razni ograničenja, ljudi se manje kreću, love, prljaje i na razne druge načine ugrožavaje divlje životinje i njeva staništa. To je rezultiralo tim da se nike divlje životinje mogu vidit na neuobičajenim mistima, ko što je zabiluženo da u Indiji majmuni budu viđeni u centru grada, delfini u Veneciji, kitovi u Jadranskom moru i slično. Također, nika divljač pravi i probleme na usivima i voćnjacima, gosteć se, jel je manje ljudi u blizini.

N. S.

SIĆANJE NA TOMISLAVA KOPUNOVIĆA (1935-2015)

Široke grudi bačke ravnice

Bunjevci su oduvik nigovali pisanu rič, a jedan od poznati rodoljubni bunjevački pisnika bio je i **Tomislav Kopunović** koji je svojom poezijom opisivo svoj bunjevački rod koji je volio i cinio do kraja života. Njemu se ove godine obilužava osamdeset i pet godina od rođenja i pet godina od smrti, pa ćemo se ovom prilikom podsitit detalja iz njegovog života.

Rođen je u Subotici 10. aprila 1935. godine, u bunjevačkoj radničkoj familiji od oca **Andrije** i matere **Julijane Hupko**, koji su imali troje dice. Osnovu i sridnju škulu završio je u Subotici. Nuz to što je volio poeziju, bio je ljubitelj rasni i trkački konja, te je dugi niz godina bio i sekretar Konjičkog kluba „Bačka" u Subotici. Počo je pisat još za vrime služenja vojnog roka. Kroz svoje dugogodišnje pisničko stvaralaštvo istako se u pisanju bunjevačke rodoljubive poezije. Pisme su mu objavljivane u „Bunjevačkim kaledarima", „Bunjevačkim novinama", „Panonskom galebu". Bio je dugogodišnji član, pridsidnik Književnog odbora Bunjevačke matice, piso je na svojem maternjem, bunjevačkom jeziku.

Iza sebe je ostavio dvi zbirke poezije „Široke grudi bačke ravnice" koja je izdata 2001. godine i „Rastanak sa starim salašom" koja je izdata 2014. godine. Umro je u Subotici 2015. godine.

Voleć svoj bunjevački rod kroz svoju poeziju dočaro je sve ono što je nestalo, podsićajuć se na vrimena koja su kadgod bila, svojom jednostavnošću i iskrenošću.

„Pozdrav Subotici"

Dobro jutro Subotice,
Na rosu ti mriši lice
Grlimo te mili grade
Ti nam pružaš nove nade.

Lipa li si ko zvizda Danica
Mi smo tvoja mala dica
Zakrili nas, sačuvaj od mraka
Od oluje i crnog oblaka.

Rasuti smo po cilom svitu
Ko makovi u zrilom žitu
Al duboko u našem srcu
Sa ponosom nosimo Suboticu.

Dugo živi naš biseru pravi
U tebi smo i srićni i zdravi
Ponosni smo što te imamo
I nikada te nikome ne damo.
(1997.)

T. B.

KROZ ŽIVOT BUNJEVACA

Zeleni misec

Ako je maj ladan svit neće bit gladan, kažu naši stari. Stigo nam je maj, najlipši misec u godini. U maju ima najviše zelenila. Trava se zeleni na ledini i nuz putove, a na njivama žito i ditelna. U baščama ima tušta procvatanog cvića, oko salaša cvataje voćke, dračovi, zova i jorgovani. Širi se lip miris na sve strane, čele skupljaje med i polen. Vrepci i laste cvrkuću, slavuji i ševe pivaje, iz njiva se čuju fazani, pripelice i jarebice. Rode klepeću svojim velikim kljunovima, iz dolova se čulo krekećanje žaba. Na sve strane se moglo ostit proliće.

Sad više ništa nije isto što je kadgod bilo, a mož se kazat više nema ni prolića. Jedan dan se iđe u majicama kratki rukava, drugi dan zaladi, a sve se poliva kojikakim otrovnim sridstvima koja zdravo smrde i guše, pa tako svaki dan kogod štogod poliva. Tušta puti se trevi da se potruju ptice i čele, a i žabe na kanalu, jel tamo često završi ambalaža od otrova.

Kiše u maju

U maju je dobro kad pada često kiša, pa još ako padne đurđevska, spasovska i dovska kiša, onda bi se zemljoradnici mogli nadat dobrom rodu. „Kad u maju često siva, zemljoradnik nek piva", divanilo se uvik. Ovo je posebno bilo značajno u vrime kad su već malo iznapridovali seljaci, kad su raskrčili više pustara, obrađivali su više zemlje, pa su zato morali tušta radit, jel se sve radilo ručno. Našim pricima nije bilo teško obrađivat zemlju, to su rado privatili čerez svakidašnjeg kruva i borbe za opstanak. Tako su i dicu od malena učili, nek dobro ubardaje, kako su u seljaka crne ruke, al je bila pogača.

Dove

Bunjevci su čuvali svoj divan ikavicu, nošnju, običaje iz pradavni vrimena, koje su prinosili na mlađi naraštaj, i sve objašnjavali kako ne bi očlo u zaborav. Te običaje su doneli sa sobom, još kad su došli u ove krajove, a niki od nji su još iz paganski vrimena. Maja 31. su Dove, to je pomičan svetac, pa nema tačnog datuma, al uvik je pedeseti dan od Uskrsa. Sića nas to na dobo kad je Isus poslo apostolima Duha svetog, utišitelja s neba. Običaj je da se na Dove kite salaši i kuće zovom, a evo i zašto. Uveče prid Dove apostoli su se skupili u jednu kuću na molitvu. Jedared je niki Židov primetio u koju kuću su ušli, pa je na pendžer metnio zelenu grančicu, da ujtru po tim pripozna kuću. Al kad je ujtru došo, na svakoj kući, na svakoj pendžeri su u ciloj ulici bile zelene grančice zove. Taj običaj kićenja se sačuvo do danas, po našim salašima i selima, kite se salaši i pendžeri zovom.

Običaj kraljica

Ima još jedan običaj koji je vezan za Dove, a to su kraljice koje se spominju još posli Prvog svitskog rata. Taj običaj su naši prici doneli sa sobom kad su došli u ove krajove, to je još iz pridkršćanski vrimena, jel se onda tako obilužavalo buđenje prolića. Na taj dan se pivalo Ljelji, a to je ime kadgodašnje boginje plodnosti. Kraljice su kadgod oblačile bilu, lipo šlingovanu nošnju, što su naše žene znale zdravo lipo šlingovat. Nošnja se sastojala od bile suknje, košulje, kecelja, midera, a oko struka se vezo igrač, na velik kukolj. Kraljice su išle bose. Nošnja i pisme su bile drugčije od mista do mista. Na glavi su imale krune, nakićene s cvićom i pantljikama, koje su se vezale ispod brade. Kad se počela kupovat svila, onda se šila svilena narodna nošnja, onda više nisu išle pivat sve do Drugog svitskog rata, koji je dono velike promine, pa su i kraljice pristale ić pivat.

Rakijare

Kad bi cure napunile 20 godina, počimalo je vrime za udaju, a momcima za ženidbu kad završe vojni rok. Roditelji su želili da njim se dica na vrime požene i poudaju, da bi njim pomogli oko podizanja dice i skućit se. Mladi su mogli birat sebi para u kolima i na igranki. Ako cure nisu uspile nać naspram sebe para, onda su kake tete, ujne, el strine išle s curama u kolo vidit koji momak iđe oko njeve cure, pa su se znale malo raspitat čiji je sin, koliko ima braća sestra i koliko imaje lanaca zemlje. Bio je običaj u kadgodašnje vrime nosit rakiju za koju divojku. To su bile dvi žene, momkove rođake, zvale se rakijare, dok divojke nisu mogle bit rakijare. Išle su na kolima, a kad dođu prid kuću stanu i kažu: „Faljen Isus", a domaćini odgovore: „Uvik Isus faljen bio". Rakijare kažu: „Jestel radi gostima?", a domaćini odgovore: „Jesmo u svako doba". Rakijare uđu u sobu pa kažu: „Mi smo doneli rakiju za vašu divojku", pa metnu bućur na astal. U bućuru su bili boca rakije, marama, maramice, kaki materijal za ruvo i štogod od zlata, prsten, el lančić, menđušice, el križić, a imućni su nosili i dukate. Ako su rakiju doneli iz daljeg di se stariji ne poznaje, rakijare bi kazale: „Pozdravili su vas naši stariji čiča Marko i nana Đula, mi smo donele rakiju" i metnu bućur na astal i kažu: „Divojka vam je lipa, a ni momak nema mane, vridan je, nije pijanica. Ta dobar je ko komad kruva. A vi sutra javite da znamo na čemu smo", pa rakijare odu. Sad je dolazila rodbina i komšije vidit šta je divojka dobila u rakiji. Ako se neće udat, onda su sutradan vratili rakiju. Nije to bila nikaka uvrida ni za momka ni za divojku. Ako zadrže rakiju, onda su u subotu dolazili prijatelji da „napiju divojku", to se zvalo piće. U piće su dolazili svekar, svekrva, brat, el sestra od đuvegije, i još kake tete. Đuvegija nije dolazio na piće. I kod divojke je bilo malo gostivi, spremala se svečana večera. Domaćini goste uvedu u sobu, posidaje svi oko astala, nazdrave s rakijom koja je donešena u poklonu. Sad počne ozbiljan divan, dogovarali su se oko ruva za snašu. Domaćini su kazali: „Kako ruvo kupite, u takom ćete odnet snašu", a ima koji su tražili da se kupe i cipele i čorape, a vinac su svakako kupovali svekar i svekrva. Kad se dogovore, uđe divojka lipo obučena, a na glavi povezana bila svilena marama. Poljubi svekra i svekrvu u ruku, oni je darivaje novcom. Divojka je sila do svekra i svekrve, pa je počela večera. Još su se o svemu dogovarali, kad će bit svatovi, kad njim najbolje odgovara.

Svatovi

Svatove su pravili svaki kod svoje kuće, nisu se pravili zajednički svatovi. Dogovore se kad će se dolazit rad aljina kod divojke. Ako njima se zdravo sviđa snaja, duže su se zadržali, ima kad i do svanuća. Rad aljina su dolazili na kolima, obično kum i stari svat, mastalundžije, brat i sestre, ako je imo đuvegija, išli su sa svircom. Divojka ji dočeka na vrati, svakog poljubi, a oni je darivaje novcima. Odigraje koju igru, pa krenu nosit aljine. Lipo je bilo vidit dunju, uzgljance i jorgan u bili šlingovani navlakama, a ruvo složeno u dolaf, el šafunjer. Krenu iznosit aljine, a jedna starija divojka teta kaže da neda nosit aljine dok ne plate, što je pokvasila maminu pregaču kad je bila mala. Sad kum isplati na pregaču, pa ponesu aljine, svirac svira i piva. Kad odu momačkoj kući tamo već čekaje gledači, da vide šta je donešeno i kako je složeno. Svirac zasvira kolo, svi se uvate zaigraje, pa se raziđu svojim kućama.

A. V. K.

Sveci koji se spominjemo

Svetog Josipa radnika slavimo prvog maja, ovaj svetac se kadgod slavio ko Sveti Josip zaštitnik, poslidnje sride u aprilu misecu. Ima kad je bio jedan dan prid 1. maja, a moglo je bit šest dana razlike, al uvik je bio sridom. Kasnije je primišćen na 1. maj, jel je to i Međunarodni praznik rada. Kadgod su na 1. maj bili Filip i Jakov Isusovi apostoli. Mladi se tog ne sićaje, al se mož vidit u starim kalendarima. Sveti Josip je bio rođak kralja Davida, al su njegovi dalji prici osiromašili, pa se Josip bavio tesarskim zanatom. Od tog posla je zarađivo za život sebi, ženi Mariji i Isusu kad je bio dite. Sveti Josip je zaštitnik umirući, njemu se molimo za srićnu smrt.

Pankracije mučenika se sićamo 12. maja, Servacija biskupa se spominjemo 13. maja, a Bonifacija pape i mučenika se sićamo 14. maja. To su ladni dani, pa je velika srića ako prođu brez mraza. Spasovo el Uzašće slavimo 21. maja. Posli Uskrsa je Isus osto još 40 dana na zemlji, bio je sa svojim apostolima, s njima io i pio i divanio njim o Nebeskom kraljevstvu i kazo njim: „Iđite po svem svitu, pripovidajte evanđelje i krstite ji u ime Oca, Sina i Duha svetog". Posli su očli na Maslinsku goru i tamo se njima naočigled uzdigo u nebo. Apostoli su se ražalostili i gledali za njim dogod ga oblak nije zaklonio. Odjedared vide dva anđela koji njim kažu (DJ 11. 12. Ljudi Galilejci, šta stojite i gledate u nebo. Ovaj Isus koji se uzdigo u nebo opet će doć na svršetak svita).

Sveti Ivan Nepomuk je bio svećenik i ispovidnik. Jedan brezbrižni kralj je želio doznat i kraljičinu ispovid, pa je obećo čast i slavu, el će ga ubit. Sveti Ivan nije tio odat tajnu svete ispovidi ni po cinu svojeg života.

Dove slavimo 31. maja, to je 50. dan od Uskrs, kad je Isus poslo apostolima Duha svetog. Apostoli su se skupili na molitvu, al su bili u velikom stravu od Židova, pa su zaključali vrata. I samo su najedared čuli niki strašan šum, pa su se poplašili jel nisu znali šta je to odjedared moglo bit. Vidili su male plamene jezike više svakog od nji. Tako su primili Duha svetog, pa su mogli razumit i divanit strane jezike kome je kaki dao Duh sveti. Više se nisu ničeg bojali, razišli se po cilom svitu, propovidali su evanđelje u onim krajovima di još nisu čuli za Boga, pa su ji krstili u ime Oca, Sina i Duha svetog. **A. V. K.**

BUNJEVAČKA ZDILA

Pile za čorbu i paprikaš

Čorba

Jedno bilo meso od pileta
1 peršin
1 šargaripa
malo celera i kelerabe
šaka graška
glavica crnog luka
1 kašika ulja
kašika začina
1 manji krumpir

Meso isić na kocke, ko i sve sastojke, metnit u labošku, nalit 2 litre vode i kuvat. Kad provre, dodat ulje i začin, pa na laganoj vatri kuvat sat vrimena.

Paprikaš

1 domaće pile
1 glavica luka
1 kašika
masti ravna kašika
sitne paprike
malo soli
1 babura paprika
2 čaše domaće tarane
1 krumpir

Pile od kojeg smo uzeli bilo meso, isić na komade. Napravit zapršku od masti i luka s crvenom paprikom, dodat meso, krumpir i čitavu papriku, malo soli, nalit vode da pokrije meso. Poklopljeno kuvat sat vrimena na laganoj vatri, usut taranu, pa još smanjit vatru. Ako tarana upije, doda se još malo vode. Ne triba mišat već kuvat poklopljeno, dok se tarana ne skuva. U čistoj laboški iznet na astal.

Medenjaci

50 deka brašna
20 deka meda
20 deka šećera
1 deci ulja
1 kesica cimeta
polak praška za pecivo
1 kašika šećera
1 deci vode

Jednu kašiku šećera ispržit nek porumeni, dodat 1 deci vode. Kad se proladi, napravit tisto od brašna, meda, šećera u brašnu, umišat prašak za pecivo, dodat ulje, cimet i vodu s prženim šećerom.

Od zakuvanog tista uzimat komadiće veličine ora, pravit loptice i slagat u tepciju na artiju za pečenje. Peć oko 20 minuta. Pazit nek ne prigore, kad su vrući dosta su mekani, kad se olade očvrsnu se.

A. V. K.

DRAGUTIN KORPONAIĆ JE DECENIJAMA ZALJUBLJENIK U KONJIČKI SPORT, AL I VRIDAN SPORTSKI RADNIK

Žalim za trkama po selima

Za **Dragutina Korponaića** nema dileme – sport je važan, voli fudbal, al za njeg je najvažnija sporedna stvar na svitu ipak – konjički sport. Ako ga kogod i ne pripozna po imenu, oće sigurno po nadimku **Babo**, i po mistu šefa padoka na subotičkom Hipodromu.

Ljubav prema sportu nije ništa novo, ona je počela još u mlađim danima, pogotovo nuz starijeg brata **Lojziju** koji je tušta uradio za sport u Đurđinu, a po kojem i fudbalski teren nosi ime.

– Bio sam uvik sa starijim bratom, pokojnim Lojzijom. Izuzetno sam volio sport, iako nisam bio izuzetno nadaren da bi bio prvotimac u kakom sportu. Nuz odrastanje uslidilo je i osamostaljivanje, nuz fudbal, al sam se sve više okrećo konjičkom sportu. Otac je imo radne konje, niko se nije bavio sportskim konjima, al se ljubav razvila. Bilo mi je zanimljivo pratit konjičke trke, konjare... – sića se Dragutin Korponaić.

I tako, trka po trka, i naš sagovornik se latio i sportskog posla med konjarima.

– Po nagovoru pokojnog Antuna Oračića i njegovog brata prihvatio sam volontersku poziciju na hipodromu, ko padočar. Ne sićam se tačno kad, al je to bilo i prija više od tridest godina. Naravno, minjale su se uprave Konjičkog kluba Bačka, pa je dolazilo i do određeni manji promina, al sam većinu od tridesetak godina provo upravo tamo.

To što je i više od tri decenije provo na istom mistu, svidoči kako je pravi čovik za taj poso.

– Trudio sam se prema svakom konjaru imat isti stav. Znate, imate situaciju kad vas zamole da se popravi štogod od opreme, pritegne... Nisam tio nikom pomagat, da ne bude da imam favorite, nego sam se trudio svoj poso radit profesionalno, a što više fleksibilno. To što sam i danas tamo, potvrđiva da sam ostavio solidan utisak. Sigurno je da nisam nikog namerno oštetio, a ko radi, uvik mora štogod i pogrišit.

Dragutin Korponaić (desno) i Miodrag Zagorac (pridsidnik KK Bačka)

Nezgodno je pogotovo prija trke, nervozni konji, još nervozniji vozači, treneri... U toj nervozi triba „plivat" i sve pripravit, a da se poštivaje stroga pravila i satnica.

– Moraš bit na vrime u dilu di se grla i vozači pripravljaje za start. Padočar okuplja učesnike, prinosi im obavištenja od domaćina trke i sudija, te pazi na detalje. Zna se koji su propisi, kaka oprema mora bit pripravljena za konje, a kaka za vozače i kako se mož izać na stazu. Moja je dužnost i da vršim komunikaciju sa sudijama ako postoji kaki problem, ako je potribno odložit start... Možda imam dozu fleksibilnosti popuštit i kad znam da sam u pravu i kad znam da ću ja dobit kritike od nadležni. Dešavalo mi se da dolaze ljudi na kraju trkačkog dana, kažu kako sam u pravu, pravdaje se nervozom... Ne triba meni izvinjenje, samo da svi poštivamo pravila i da se po njima ponašamo. Tako će bit lakše, jel smo na hipodromu svi zajedno ekipa, organizatori, sudije, konjari, mi koji sprovodimo trke, novinari, publika.

Kako kaže, konjički sport je prvo zavolio zbog ljudi koji su ovaj sport volili prija njega.

– Nuz meni drage ljude koji su pratili konjički sport sam ga i ja zavolio. Jel, konji su zaista izuzetne životinje. Poso sam naslidio od čika Bartula, tušta sam išo s čika Nikolom Knezijem... Polagano se privodi kraju i moja karijera, a drago mi je što će ona proć s dobrom generacijom mladi i vridni ljudi koji vode Konjički klub Bačka sad.

Zanimljivo, iako je tolike godine nuz konje, svoje trkače nikad nije imo.

– Finansijska moć je često bila prisudna, jel je konjički sport skup. Virovatno bi onda moro i ostvarit saradnju s kakim trenerom, vozačom, i onda bi se izgubila moja objektivnost na poziciji šefa padoka. Bilo je situacija kad sam možda pomislio kako bi tako štogod bilo moguće, al sam ipak ovako odlučio.

Današnje vrime je teško za konjare. Profesionalci se muče preživit, a manji konjari se ovim sportom bave iz čiste ljubave, po pravilu na finansijku štetu. Trka je sve manje, a fale i male trke po selima. Ne tako davno, većina mista je imala svoja trkališta i bar po jednu trku u godinu – pravu feštu.

– Karijeru sam počo na đurđinskom hipodromu, tamo sam bio sve i svašta i tu su počeli moji koraci. Kadgod su sva mista imala svoje konjičke klubove, staze, i sve sam to obašo nebrojeno puti. Nije se mogo zamislit 1. maj u Đurđinu brez konjički trka. Bilo je naroda, trka... Izuzetno mi je žao što više nema konjički trka po selima. Iđe se na profesionalizaciju, to je jasno, ne bi konjički sport dobio tušta s tim trkama, al bi dobila ta manja mista. Tamo konjičke trke budu događaj koji se čeka cile godine, „mamac" koji te privuče natrag, selu... Šteta je, al tako je.

I kad se našo u situaciji birat izmed fudbala i konja, dilema nije dugo trajala.

– Našo sam sebe i u fudbalu, tu sam sportski radnik, delegat na utakmicama Gradske i Područne lige. No, ako mi se poklope dešavanja, konjički sport je bio na prvom mistu.

Koliko je ljubav prema ovom sportu jaka, svidoči i divan na kraju.

– Bilo je situacija kad sam porodicu zapostavio zbog konjički trka. Imam divnu suprugu, dvi ćeri, dva unuka koja ću pokušat dovest na hipodrom. Znalo se, nediljom, ako su trke, od 12 do 19 se na mene nije moglo računat.

Našeg sagovornika ostavili smo nuz nadu da će kasačka sezona uskoro počet i da će se konjari uskoro nać tamo di im je najlipše – na hipodromu, a da će padokom i dalje komandovat Dragutin Korponaić – Babo, bar do penzije.

N. S.

PRID ONIMA KOJIMA SU KONJIČKI SPORT I BRIGA O KASAČIMA PROFESIJA JE NIKAD NEIZVESNIJA GODINA

Sve je pod znakom pitanja

Prošlu kasačku sezonu **Branislav Mukić** je okončo ko najbolji odgajivač kasača, a to je njegova sedma titula u protekli dvanajst godina. Do trijumfa je došo zafaljujuć rezultatima 17 grla koja su trijumfovala 17 puta, nuz 64 plasmana.

Svakako je najvridniji uspih lane ostvaren na Šampionatu trogodaca. Prva dva mista osvojila su grla iz Mukićeve štale, prvoplasirani je bio **San Siro** (s vozačom Ivicom Mukićom), a drugi **Montecatini** (vozač Branislav Mukić).

– Naš odgoj je dominiro u trogodačkoj generaciji, a bilo je tu i ostali dobri konja – otprilike je jedino pozitivno što je Mukić mogo kazat u situaciji, nikad težoj za konjički sport.

Teška situacija postaje još teža kad se sve „metne na papir".

– Situacija za naš sport u državi nije najbolja, pa stalno smanjivam broj kobila. Poslidnji godina imam 2-3 kobile za odgoj u Srbiji, jednostavno, ne isplati se radit, nagrade su male. Kad se troškovi „metnu" na papir, da bi dočeko jednog konja, od momenta ždribljenja do kvalifikovanja, potrošiš i do 3.000 evra, i to kad ne računaš rad. Posli kvalifikacija, kroz nagrade možeš dobit do 2.000 evra, i to, ako je grlo talenat. Računica je žalosna, i tira me da polako odustajem od tog posla.

Šampionat trogodaca: Ivica i Branislav Mukić sa grlima Montecatini i San Siro

Sezona je tradicionalno počimala u aprilu, u Subotici, a u ovom momentu se ne zna kad će konjari na hipodrome.

– Spremamo se za novu sezonu, al u nikoj neizvesnosti. Ne znamo ništa, ni kad počinje, koliko će trka bit, kake su nagrade... Sve je pod znakom pitanja, pa i opstanak ove profesije. Situacija je i dosad bila vrlo teška, a posli ove krize biće neizvesno za ljude koji su odlučili od ovog posla živit.

Poslidnji godina Mukić se s uspihom takmiči u Mađarskoj, pa i ostvariva sridstva za život.

– Sad je korona virus zatvorio granicu i prikinio sezonu. U Mađarskoj sezona kreće sigurno, nagrade će, čujem, ostat iste, a pitanje je samo dana kad će sve krenit. Lakše će bit onima koji su stacionirani u Mađarskoj, a meni kojem slidi put priko granice, neizvesnost je još veća. Triba otić s konjima, nastupit, vratit se. Brez trka u Mađarskoj, za mene, koji godinama ovo profesionalno radim, neće bit baš dobro.

U moru nepoznanica u familiji Mukić zna se jedno – radit se mora, drugčije nisu ni navikli.

– Treninzi se rade, održava se sridnja forma, ne forsiraje se konji priviše zbog brojni nepoznanica. Ne možemo ni raspuštit konje, ostavit ji po strani, nije to ni zdravo za konje, a tako bi i sav naš dosadašnji trud pao u vodu.

N. S.

PROTEKLI PERIOD BIO JE TEŽAK ZA LJUBITELJE SPORTA

Jahanjom vraćamo viru u život

Vanredna situacija negativno se odrazila na sportske aktivnosti u proteklom periodu. Polagano se sad se sve vraća u normalnu, al će se vanredne mire još niko morat poštivat. U Somboru se inače možete bavit raznim sportskim aktivnostima, pa i jahanjom, a u divanu sa **Suzanom Sekulić**, operativnim trenerom škule jahanja u Somboru, saznajemo koje su sve poslidice pogodile ovu oblast, odnosno, rad škule jahanja.

Suzana je licencirani trener jahanja u Somboru, koja radi nuz Udruženje „Ljubitelja konja Zapadna Bačka" Sombor. Šest godina Suzana vodi škulu jahanja, a puni osamnajst godina radi s konjima i kako kaže, za to vrime nije očla na odmor. Iako radi ono što voli i ističe da je rad sa životinjama lakši neg rad sa ljudima, ukaziva na velik poso i veliko odricanje.

Svake godine, Suzanini konji ulipšavaje manifestacije u Somboru, ko i žetvenu svečanost Dužionice. Iako je sama u ovom poslu, uspiva se izborit sa svim zahtivima i izazovima.

Suzana Sekulić

I sin Uroš je zaljubljenik u konje i jahanje

Kako izgleda dan ove mlade žene, majke i uspišnog trenera jahanja, otkrivamo u divanu.

– Svaki dan je maltene isti. Kad ustanem, pozabavim se sinom, ručamo i pravac u štalu. Naranim konje, počistim štalu i puštim konje u korlat. Dok nije bila ova situacija, škula je primala prija i posli podne dicu na jahanje. Mnogo je manje časova u vanrednoj situaciji. Gledam održat dva do tri časa dnevno, nuz propisane mire opreza. Pored tog što je trening za učenike i za jahače, isto tako jahanje je i trening za konje. Konji time ostaju u dobroj kondiciji i zdravoj formi. Vanredna situacija bila je opasna za konje, jel i dalje su se tribali krećat ko i dosad, bit aktivni po nikoliko sati dnevno, kako ne bi podlegli bolestima prouzrokovanim slabijim kretanjom. Kod konja to mož dovest do razni problema sa srcom i organima za varenje. Trening za konje je izuzetno bitan, a tokom vanrednog stanje nisu trenirali dovoljno. Ipak, uspili smo ji održat zdravim i nadamo se da će uskoro mire još popuštit, kako bi se sve vratilo u normalu.

Jahanje je aktivnost koja se praktikuje na otvorenom prostoru u prirodi, što je svakako bila pridnost tokom vanrednog stanja. Dovodi do tušta pozitivni fizički promina u telu, naročito kod dice, ko što je jačanje svi mišića, bolja koordinacija pokreta, ravnoteža i orijentacija u prostoru, bolja pokret-

Prinova – ždribe Zoro

ljivost cilog tila. Takođe utiče i na psihu, tako što dica uspostavljaje bolju komunikaciju, postaju humanija, svisnija da i druga bića imaje određene potribe, stiču radne navike, razvijaje hrabrost, samostalnost. Konjički sport u ljudima budi plemenitost, zadovoljstvo, mnogima vraća viru u život. Polaznici škule jahanja u Somboru su, kako kaže Suzana, dica od četri godine, pa do majki i dida koji se dobro osićaje i koji se mogu popet na konja.

– Najviše dolaze dica. Jahanje je sport koji triba volit, to je jedna veština, umiće. Kad imaš životinju od četristo i više kila s kojom tribaš upravljat, bit njeve oči, a ona tvoje noge, to nije lako i triba to volit. Dosta se javljaje roditelji dice s posebnim potribama, al mi nismo ovlašćeni za rad s takom dicom. Ipak, taka dica nam dolaze, pomaze konje, prošetaje jedan krug nuz nji, to nikog ne košta ništa, a oni odu srićni i zadovoljni.

Suzana ima šest konja, a tokom vanrednog stanja jedna od kobila donela je na svit ždribe kojem su dali ime Zoro, a uskoro očekivaje još jednu prinovu od druge kobile. Ko trener jahanja, Suzana se takođe bavi dresurom konja, odnosno obučava konje za jahanje. S obzirom na to da većinu posla radi sama, ističe da pokatkad ima i pomoć prijatelja.

– Sve uglavnom radim sama. Imam nikoliko dobri prijatelja koji brez problema pomognu kad ji zamolim. Takođe sa mnom radi i jedna divojka, pomoćni trener jahanja Kaća Sombat, koja mi je od izuzetne pomoći. Majka i otac uskoče kad odlazim na trke, na koje iđem poslidnji nikoliko godina u Budimpeštu i ostajem nedilju dana. Divojke koje jašu u škuli jahanja, kad god imaje vrimena, prija el posli časa vole ostat i češljat konje, mazat kopita, bit što više u društvu konja i nigovat ji, što i meni na niki način olakšava poso.

Od malena je Suzana sanjala bavit se konjima i radit poso koji voli. Snovi su se ispunili, al je put bio dug i težak. Poso je i dalje zahtivan i traži veliko odricanje, zato Suzana često savituje njezine učenike koji se žele bavit ovim poslom da biraje kako drugo zanimanje, a da im ovo bude više hobi i relaksacija. Nada se boljim danima kad će moć otić na odmor sa svojim sinom, a poso će brez problema pripuštit kakom stručnom i odgovornom saradniku. I nuz poteškoće, Suzana se češće budi srićna i zadovoljna i kako kaže, konji su joj onda cili svit.

S. L.

OKONČANO RENOVIRANJE KROVA OBJEKTA KUD „ALEKSANDROVO”

Nema više prokišnjavanja

Kako su to „Bunjevačke novine” već i pisale, na objektu u kojem radi Kulturno-umitničko društvo „Aleksandrovo”, odnosno u rodnoj kući Jovana Pačua, bilo je dosta radova. Oni su u međuvrimenu, kako je i najavljeno, okončani. Naime, završena je sanacija krova koji je bio „rak rana” ovog objekta. Oštećen krov je prokišnjavo, uticalo je to i na ostale građevinske elemente, a kako je najviše prokišnjavanja bilo tamo di je garderoba, zadavalo je to tušta muke i ljudima iz KUD „Aleksandrovo”.

Tihomir Vrbanović

– Radovi su trajali oko misec dana, a sad je krov gotov. Iako nas je dosta pratilo loše vrime, majstori su uspili obavit poso do kraja. Sređena je noseća konstrukcija, biber crip s uličnе strane je nov, dok je za ostali dio korišćen stari koji je bio u dobrom stanju. Ostala nam je još jedna krupnija stavka što se krova tiče, triba metnit oluke da cio poso bude kompletiran. Takođe, čeka nas i jedna zajednička radna akcija kako bi spremili avliju, sredili što možemo sami – divani **Tihomir Vrbanović**, pridsidnik KUD „Aleksandrovo“, i naglašava:

– Vridnost radova bila je oko milion dinara, a sridstva smo dobili od Vlade AP Vojvodina, na čemu smo im izuzetno zafalni.

Naravno, u toku vanrednog stanja u KUD „Aleksandrovo” probe nisu održavali. Ko i u drugim kulturno-umitničkom društvima ostali su u kontaktu sa svojim članovima, a čekaje instrukcije kako i kad nastavit probe, odnosno kake će bit mire naminjene foklornim i plesnim društvima.

N. S.

PRIDSTAVLJAMO BILJKU CRVENI KANTARION – KIČICA

Lik od stotinu zlatnika

U ovom broju „Bunjevački novina" pridstavljamo vam još jednu korisnu biljku – kičicu (crveni kantarion). Rič je o biljki iz roda skrivenosimenica iz familije lincura (Gentianaceae), ko i o najpoznatijoj i najrašireniji vrsti ovog roda na teritoriji Srbije – Centaurium erythraea – likovita kičica.

Kičicu još nazivaje „lik od 100 zlatnika" (lat. centum - stotina; aureum = zlatnik). Sadrži eritrocentaurin, etersko ulje, šećer, vosak i drugo. Njezino najpoznatije dejstvo je ko amaro aromatik (gorka droga) za stimulisanje apetita, lučenje želudačni i crivni sokova. Sličnog je, mada slabijeg, dejstva ko lincura. Zajedno s pelenom koristi se za sniženje nivoa šećera u krvi kod stariji čeljadi, zatim kod malokrvnosti, žutice, krvarenja pri jakim upalama ispiranjom. Koristi se za čaj, a nuz to se mož koristit i u vidu tinkture i likovitog vina.

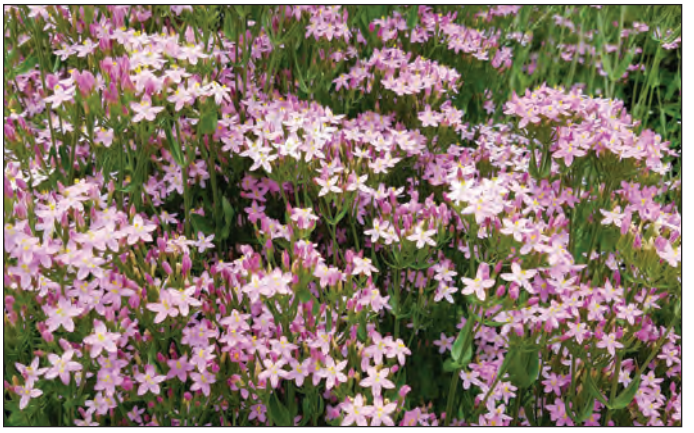

Malo je likovitog bilja koje se u narodu toliko tušta upotribljava ko što je kičica! Služi za otvaranje apetita, otklanja smetnje u varenju i koristi se protiv groznice. Deluje ko gorko sridstvo – amare purum, pošto njezini sastojci izazivaje refleksno lučenje pljuvačke, sokova i enzima u našem sistemu za varenje, što omogućava bolje i kompletnije varenje (sigurno je bolja od bilo kaki vestački likova za varenje). Ovi njezini sastojci poboljšavaje apetit, pa se koristi i za brži oporavak organizma. Ko čaj koristi se protiv upale i za sniženje temperature. Koristi se posli hemioterapije i radioterapije, kod malokrvnosti, za bolji rad jetre – naročito masne i izlučivanje žuči. Upotribljava se ko pomoćno sridstvo kod poremećaja krvnog pritiska i problema sa živcima i nervima. Dobra je kod iscrpljenosti, kožni osipa i opšte slabosti!

Za spoljnu upotribu čajom se natapaje gaze – oblozi – i meću na rane koje sporo zarastaje. Kadgod se koristila za izvlačenje zmijskog otrova! Ne postoje klinički dokazi – sem narodni, travarski – za sva likovita dejstva kičice, al na životinjama je dokazano da ima slideća likovita dejstva:

- protivupalno
- antikolinesterazno - depresiv-

Čaj od kičice

Punu kašikicu kičice prilit s 250 ml ladne vode. Ostavit sat vrimena da stoji nuz povrimeno mišanje. Procidit i smlačit da se može pit. Ne triba sladit, pit po sata prija ila.

Mišavina protiv kašlja

Pomišat kašiku kičice i kašiku pelena, prilit s 1/2 litre vrile vode. Kad se oladi dodat kašiku meda i popiti na 2x .

Vino od kičice

Oko 30 grama kičice i limun (nasičen zajedno sa korom) prilit litrom blagog bilog domaćeg vina. Mišavinu ostavit 10 dana, procidit i prisut u caklenu tamnu bocu, začepit plutanim zatvaračom. Čašu (1 dcl) ovog vina popit prija glavnog ila. Jača tilo, pospišiva varenje, smiriva žuč i podstiče apetit!

Rakija od kičice

Tamnu bocu od 1 litre napunit listovima, cvatovima i stabljikom kičice, zalit do vrva domaćom jakom rakijom i ostaviti na suncu 6-8 nedilja. Procidit i pit 3x na dan 30 kapi!

Mišavina protiv nadutosti

Napravit jednaku mišavinu kičice, angelike i pelena. Kašiku mišavine priliti s 250 ml ključale vode, poklopit i ostavit 20 minuta da stoji. Procidit i pit prid spavanje.

Mišavina za bolje varenje

Pomišat 30 grama hajdučke trave, 20 g petrovca, 1-2 lista žalfije, 10 g očajnice, 10 g kantariona, 5 g nane i 5 g kičice.

Jednu kašiku sipat u litru ladne vode, kuvat na tihoj vatri tri minuta, oladit i pit 3x na dan, prija ila.

no
- antiulkusno
- antacidno
- kod bolova u stomaku
- nadutost
- zatvopr
- grčevi u stomaku

U narodu kičica ima više imena – ger, gorčica, gorka kitica, gorko zelje, grozničavka, drago cviće, dupčić, trava od groznice, crveni kantarion. Koristili su je stari Grci, a istočni narodi su je smatrali veoma čudotvornom biljkom. Po pridanjima latinski naziv joj potiče od Kentaura Hirona, Ahilovog učitelja.

Raste na vlažnim peščano-brdskim livadama i pašnjacima, oranicama, šumskim obroncima i šumskim čistinama. Zna se cila poljana zarumenit od ove biljke. Kičica je jednogodišnja, el dvogodišnja biljka, ne raste visoko, svega do 30 cm, ima ružičaste cvatove koji se otvaraje samo oko podneva. Ima zdravo bogat vitaminsko-mineralni sastav. Sadrži gvožđe, kalijum, gorke heterozide (centapikrin, genciopikrozid i svesciamarin), sadrži smole, šećer, 0,6-1,00 odsto alkaloida – najvažniji je gencijanin, sadrži i eterična ulja.

Najviše gorčine ima u stabljiki, manje u cvatu i listovima. Za likovite svrhe koriste se gornji dilovi biljke u cvatu - herba. Bere se kad biljka počinje cvatat, tako što se odsicaje gornji dilovi stabljike, suše se u ladu na promaji. Biljka se ne smi čupat, da ne bismo uništili prirodna staništa.

U zavisnosti od starosti korisnika, koristi se do 4 grama dnevno, prija el posli ila. Ako se priviše koristi mož izazvat povraćanje! Za bolje varenje dobro je kičicu pomišat s titricom, melisom, nanom, travom ivom. Čaj se koristi 3x na dan, a tinktura 10-15 kapi 3x na dan.

Važno je, naravno, konsultovat se s doktorom, nutricionistom el fitofarmaceutom. Trudnicama i doiljama se ne priporučiva korišćenje kičice, jel nije ispitano dejstvo na dicu.

Pripravila: **Eva Kovač Pečkai**

SIME BUNDEVE ZDRAVO JE KORISNO U ISHRANI ČOVIKA

Mali borci protiv veliki bolesti

Na sime bundeve ljudi često ne obraćaje zdravo pažnju dok spravljaje razna ila s bundevom, a neritko, sime se baca. Ovo je velika pogriška, a u daljem tekstu biće obrazloženo i zašto je tako.

Ne dajte da vas izgled simena bundeve zavara, pljosnate i blido žućkaste, ne izgledaje baš ko štogod korisno, osim za grickanje. Međutim, ono što unosite u organizam itekako ima razni zdravstveni benefita, koji su i naučno dokazani.

Za početak, sime bundeve je pune magnezijuma i cinka. Patite li od nesanice, benignog proširenja prostate, srčani problema, ovi sastojci u bundevinom simenu posta-raće se da vaši problemi postanu manje izraženi, a u blažim oblicima mogu se i skroz povuć.

Triba podvuć i to da sime bundeve ima u sebi dosta antioksidanata, što im daje sposobnost čišćenja organizma od nezdravi materija, zatim tu su razne masne kiseline, pa i vitamini B2, E4, E5, E6. Antioksidanti u pomažu kod razni vrsta upala unutrašnji organa, štiteć ćelije organizma od slobodni radikala. Ishrana koja u sebi sadrži i sime bundeve, povezana je sa istraživanjima o smanjenim rizicima od razni vrsta kancera, ko što su: kancer dojke, pluća, prostate, itd. Određeni sastojci, ko što je lignan, smatraje se ključnim u borbi s ra-kom dojke kod stariji žena. Isto je primenjivo i na sputavanje razvija-nja raka prostate. Sime bundeve blagotvorno je po zdravlje bešike, kod benignog uvećanja i problema s čestim mokrenjom vrlo brzo daje rezultate. Dovoljno je dnevno unet u organizam 10-15 gr.

Ko što smo već kazali, ima dosta magnezijuma, i po tom je bundeva u samom vrvu u prirodi. A to je važan mineral koji nam često nedostaje u ishrani. Magnezijum je nužan za čak 600 hemijski reakcija u našem organizmu, kako bi pravilno funkcioniso. Bez adekvatnog nivoa magnezijuma u organizmu nema: krvnog pritiska pod kontrolom, glukoze u krvi pod kontrolom, zdravi i čvrsti kostivi.

Cink, magnezijum i masne kiseline imaje blagotvorno dejstvo i na zdravlje srca. Ulje od simena bundeve pokazalo se ko dobar kontrolor holesterola pa i krvnog pritiska. Primena mož povećat koncentraciju azot-monoksida u krvi, što pomaže u širenju krvni sudova i boljem protoku krvi.

Ljudi s dijabetesom, bio urođen el stečen, u simenu bundeve naće pouzdanog saradnika u održavanju nivoa glukoze u krvi, al će isto tako bit od pomoći onima koji su došli do rizično visoke granice.

U studiji koja je obuvatila 127.000 ljudi utvrđeno je kako ishrana bogata magnezijumom za 33% posto umanjiva rizik od dijabetesa tip 2, što je značajan metod za očuvanje zdravlja, koji se jednostavno i lako mož uvrstit u ishranu.

Sime bundeve takođe je sjajan izvor vlakana, što ga svrstava u grupu namirnica ko što su orasi, al su zato više neg duplo jeftinije. Vlaknasta ishrana blagotvorno utiče na digestivni trakt, smanjiva napor criva i organa za varenje da procesuiraje ranu.

Sa simenom od bundeve nemate šta izgubit, jeftine su i lako dostupne, a dovoljno je stvorit dnevnu naviku grickanja šaku-dvi ovog simena, za nike zdravstvene probleme pokazaće efekte već posli par dana.

T. K. M.

OTROVNOST ORA I NJEGOVOG LIŠĆA NIJE ZANEMARLJIVA

Šta uzgajat u blizini ora?

Stablo ora pravi odličnu senku liti, a u ranu jesen nas bogato dariva ukusnim i zdravim plodovima. Ipak, ko nije kupio lišće ora tokom čitave jeseni, ne zna i koliko naporno mož bit ovo stablo, uobičajeno u našim krajevima. Malo rekreacije na čistom vazduhu nije nikom naškodilo. Al, ako je or smišten u bašči, u blizini gredica sa biljom el drugi stabala, lišće mož napravit velike štete. Osim lišća koje mož bit otrovno, ositljivijim biljkama problem pravi i koren stabla ora.

Šta uzgajat, a šta ne ispod ora?

Otrovna hemikalija juglon šteti bilju

Or sadrži hemikaliju koja se zove hidrojuglon, a izlučiva je iz korena u tlo. Ove hemikalije ima i u lišću i drugim dilovima ora – grančicama, kori, cvatu, omotaču plodova. Hemikalija hidrojuglon, koja inače nije otrovna, u dodiru s kiseonikom oksidira u visokotoksično jedinjenje - juglon. Ositljivije biljke koje su uzgajane u blizini ora zbog tog venu, žute el uopšte ne napriduju u rastu, jel im juglon spričava dotok potribne energije za metaboličku aktivnost. Na umu triba imat kako se koren ora mož raširit tri do četri puta više od gustine krošnje.

Kiša juglon odnosi u tlo

Kad je rič o lišću, nakon što opadne, kiša juglon odnosi u tlo, a kako se ne rastvara u vodi, ne odlazi duboko u zemlju. Zbog tog je važno redovno skupljat lišće s gredica i to prija neg kiša ispere ovu hemikaliju u tlo. Lišće ora možete kompostirat, jel se razgradnjom organske materije razgrađiva i juglon, pa se njegova koncentracija smanjiva. U tlu se juglon razgradi za oko dva miseca, a u kompostnoj gomili za tri do četri nedelje. Ako ga ne želite mišat s ostalim bio-otpadom za kompost, kompostirajte ga posebno tokom šest miseci. Zemlju ispod ora redovno đubrite kompostom el drugim organskim đubrivom (stajnjak, glistenjak i sl.) jel se juglon veže na čestice organske materije.

Takođe, u blizini ora triba uzgajat bilje koje nije ositljivo na juglon, odnosno, izbigavat sijat i sadit ono koje je ositljivo.

Povrće ositljivo na juglon: paradička, paprika, krumpir, patlidžan, kupus, špargla, rabarbara.

Cviće: petunija, narcis, hrizantema, hortenzija, ljiljani, azalea, biljke iz porodice Ericaceae, Potentilla spp.

Stabla: jabuka, kruška, višnja, kupina, borovnica, beli bor, crveni bor.

Biljke koje nisu toliko ositljive i koje bi mogle uspivat u blizini ora su: kuruz, pasulj, luk, ripa, šargaripa, tikvice, vinova loza, briska, nektarina, trišnja, šljiva, japanski javor, neven i druge.

Ako baš morate uzgajat biljke u blizini ora, rišenje je u povišenim gredicama. Važno je osigurat dobru drenažu i uklanjat cvatove, lišće i druge dilove ora s gredica.

Nikola Ostrogonac dipl.ing
savitodavac PSS Subotica

Učesnici takmičenja u deklamovanju „Volim bunjevački”

Horoskop za mart

Veliki ste entuzijasta po pitanju kratkoročni ciljova, al pojaviće se čitav niz problema na tom putu. Taktičnost vam nije jača strana ni u odnosima s voljenom osobom pa su i tu mogući određeni potresi i lomovi. Vodite računa o ishrani, koja zdravlje mož korigovat u velikoj miri.

Prikrajate već zacrtane planove i tim rasipate inicijalnu rišenost da istrajete, jel prid vama ne stoje isti zadaci. Posidujete razne vištine, al će vam i nuz to tribat pomoć u maksimalističkim očekivanjima, koje bi svakako bilo dobro svest na realnu miru. U ljubavi ne poznajete kompromis, dajete sve, al vam se sve ne vraća. Razmišljaćete o novim počecima na ovom polju, al brez definitivni odluka. Varenje će vam pravit problema sa zdravljom.

Idete dosta uskom stazom na kojoj nemate podršku, jel vas većina ljudi ne razumi. Komunikacija je zatajila, a to je uvik plodno tlo za nesporazume, koji vam svakako ne tribaje. Na emotivnom polju brez bitniji oscilacija. Ako ste u vezi, od nje nećete imat novi ni nerealni očekivanja.

Stojite dosta dobro, al vam smetaje nike neobavljene stvari iz prošlosti, tražite način natirat i druge da budu perfekcionisti, a to vam nikako neće polazit za rukom jel drugi u tom ne vide svoj interes. U emotivnom životu s partnerom već duže vrime imate nesuglasice, al čekate čudo da sve to zacementira i započne vam novo pogavlje, što se neće desit. Pazite se nepromišljeni poteza u rukovanju mašinama.

Odajete utisak rišenosti, a zapravo ste navalentni brez jasne strategije i interesa. Težite bit u centru pažnje, a sve je manje argumenata za to, morate pronać novo težište svojeg rada. Tribaje vam obnovljeni obrasci vridnovanja sebe i drugi ljudi. Na emotivnom planu malo šta novo, ako ste u vezi čuvajte je. Zdravlje dobro.

Dajete dosta od sebe, al i to se često pokaže ko nedovoljno, zato vam triba saradnja s ljudima koji dile vaše poglede i strategije za uspih. Metodični ste u svojim potezima i dugo vagate, to bi vam u ovom periodu moglo pravit probleme. Dozvolite voljenoj osobi da pokadkad priuzme inicijativu, neće vam spast kruna s glave ako sebi dozvolite tako štogod. Zdravlje ide nabolje.

Donećete niz odluka koje mogu donet samo dugoročne benefite, ovo će od vas iziskivat doslidnost u radu uprkos vašem nadanju da će rezultata bit ubrzo. Od tog koliko budete pridani ovom cilju zavisi i uspih. Nemate lipi riči za nike postupke voljene osobe i nadate se da će do otrižnjenja doć spontano, jel bi vaša reakcija mogla dovest dosta stvari u pitanje. Mogući zdravstveni problemi s očima.

Skloni ste priuranjenom donošenju suda o mnogim stvarima za koje virujete da dovoljno poznajete. Ovo bi vas lako moglo diskreditovat, jel nove činjenice često ne dozvoljavaje zabludama ni da bude izrečene do kraja. Potrudite se da ovaj period ne budete faktor destabilizacije u vezi, od voljene osobe očekivate koliko i pružate. Zdravlje dobro, al manje tegobe koje ste imali neće pristat ni u ovom periodu.

Imate dosta uravnotežen stav po pitanju saradnje s ljudima koji vam otvaraju vrata za nove poslovne mogućnosti. Ovaj oprez mož vam se pozlatit, jel svaka nepromišljenost u ovom periodu lako se mož utrostručit. Unosite dosta pozitivne energije u vezu, što druga strana mož uzet zdravo za gotovo. Ne dozvolite da se ovo desi, poslidice po vezu mogu bit katastrofalne. Problemi s povišenim pritiskom pratiće vas i u ovom periodu.

Volite mislit da ste u poziciji s koje vas niko ne mož sklonit, medutim, sam nagovištaj da nije tako unosi u vas duboku uznemirenost. Ovo vam je samo podsitnik da je za osićaj sigurnosti kojem težite potribno još tušta pridanog rada. Ne nužno da su take okolnosti nedostižne. U vezi nemate takta kad su propusti voljene osobe identični vašim, što rada revolt. A di ima dima ogorčenosti, mora planit i vatra svađe. Problemi s oticanjom nogivi i hronični umor praviće vam zdravstvene probleme.

Kod vas bi se teško mogo nać period života u kojem niste imali kaki ideal, vodilja vam je uvik štogod više od lične koristi. Ako ste već rišeni uspit u poslovnom svitu, potrudite se spojit ova dva svita. Humanitarne akcije i prilozi daće vam dobar osićaj svrhe za dalji rad i napridak, jel niste sujetni ni željni eksponiranja na temelju kvaliteta života. Vi živite za više od puki materijalni okolnosti, malo ljudi to primećiva kod vas. U vezi nastojite održat trenutno stanje, što će vam u većoj miri polazit za rukom. Ipak, novo poznanstvo vaše voljene osobe uneće i crva sumnje u sav vaš trud. Zdravlje ne ide nabolje, al se neće drastično ni pogoršavat.

Ulazite u period turbulencija koje bi vas mogle naučit dosta, od vas će zavisit kako će se stvari razvijat. Mogućnost za uspih i neuspih su podjednako velike, vaš karakter biće odlučujući, a ne okolnosti na koje će te ipak u određenoj miri računat. Na osnovu onog što sad uradite moćete jasno vidit di si vam dometi, al i ko vam je pouzdan prijatelj, a ko to samo deklarativno potvrdiva u dobra vrimena. U vezi se trudite da ne budete suviše sentimentalni, jel voljena osoba od vas očekiva da vodite, a ne da sanjarite. Zdravlje će vas služit, al ga nemojte dovodit u ekstremne okolnosti.

T. K. M.

Program obilužavanja nacionalnog praznika Bunjevaca

„Dan Dužijance 2020”

u organizaciji Ustanove kulture „Centar za kulturu Bunjevaca”
i bunjevački udruženja upisani u registar NSBNM

APRIL:
„Posvećenje žita na Svetog Marka”
BKC „Lemeški Bunjevci” u Svetozaru Miletiću

JUN:
„Priskakanje vatre na Svetog Ivana Cvitnjaka”
UG „Bunjevačka vila” u Maloj Bosni

JUL:
„Ris”
BKC „Bajmok” u Bajmoku
„Radionica za izradu perlica i vinaca od žita”
BKC „Bajmok” u Bajmoku
„III kolonija slamara”
KUD „Aleksandrovo” u Subotici
„Izložba tradicionalnog kruva samuna”
BKC „Tavankut” u Tavankutu
„Dužijanca u Svetozaru Miletiću”
BKC „Lemeški Bunjevci” u Svetozaru Miletiću
„XII etno-izložba Dužijanca”
KUD „Bunjevka” u Subotici
Muzičko veče „Čuvari bunjevačke pisme”
UG„Bunjevačka kasina” u Subotici
„Dužionica u Čonoplji”
porodica Jozić i BKC „Lemeški Bunjevci” u Čonoplji
„Dužionica u Somboru”
UG „Bunjevačko kolo” u Somboru

AVGUST:
Izložba slika „U čast Dana Dužijance”
UG „Bunjevačka matica” u Subotici
Kolonija „Lemeška jesen”
BKC „Lemeški Bunjevci” u Svetozaru Miletiću
„Dan Dužijance 2020”
BKC „Novi Sad” u Novom Sadu

CENTRALNA MANIFESTACIJA:

14. avgust
18:00 ***Misa zafalnica***
u Franjevačkoj crkvi u Subotici

15. avgust
19:20 ***Svečani defile učesnika u programu***
centar Subotice
19:40 ***Polaganje cvića na bistu Blaška Rajića***
20:00 ***Koncert na otvorenom „Dan Dužijance 2020”***
Gradski trg u Subotici
21:30 ***„Bandašicino kolo”***
Gradski trg u Subotici

Održavanje dužijance u Kaćmaru i Baji u Mađarskoj, zavisiće od epidemiološke situacije.

ZBOG TRENUTNE EPIDEMIOLOŠKE SITUACIJE TAČNI TERMINI NAVEDENI MANIFESTACIJA U OKVIRU PROSLAVE NACIONALNOG PRAZNIKA BIĆE OBJAVLJENI NAKNADNO

Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije
Autonomna pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Nacionalni savit bunjevačke nacionalne manjine
UK „Centar za kulturu Bunjevaca”
NIU „Bunjevački informativni centar”